

T.C. ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
İŞ TEFTİŞ KURULU BAŞKANLIĞI

**Tekstil Kimyasalları Kullanılarak
Üretim Yapılan İşletmelerde
Güvenli Çalışma Koşullarını Sağlamaya Yönelik
Risk Esaslı Teftiş.**

2013, Ankara

ÖNSÖZ

Sağlıklı ve güvenli bir çalışma ortamının oluşturulması, çalışma hayatının öncelikli şartı ve tüm sosyal tarafların ortak sorumluluğudur. Sosyal Güvenlik Kurumu'nun 2010 yılı istatistikleri değerlendirildiğinde, İş sağlığı ve güvenliği açısından ele alındığında, bu işyerlerinde 62.903 iş kazası ve 533 meslek hastalığı vakası meydana gelmiş, toplam 1.454 çalışmamız hayatını kaybetmiştir, sürekli iş göremez hale gelen çalışan sayısı ise 2.085'dir. İş kazaları ve meslek hastalıklarının gayri safi yurtiçi hâsılamızın 50 milyar lirasını alıp götürdüğü tahmin edilmektedir. Maddi kayıplar, telafi edilebilse de kaybedilen yaşamların telafisi mümkün olmamaktadır. Bu nedenle iş sağlığı ve güvenliği için alınacak tedbirler, bir maliyet olarak değil, işyerlerinin daha huzurlu, çalışanların daha mutlu ve işletmelerin daha verimli olabilmesi için bir öncelik olarak görülmelidir.

Çalışma barışının tesisi ve çalışanların sağlık ve güvenliğinin sağlanması amacıyla teftiş hizmetlerini yürüten Bakanlığımız İş Teftiş Kurulu Başkanlığı, sektör bazında, alan bazında ve risk esaslı programlı teftişlerini yeni yaklaşımlar ışığında, sosyal taraflarında etkin katılımıyla yürütmektedir. Her programlı teftişi sonunda bir değerlendirme raporu hazırlanmaktadır.

Çalışma hayatını etkileyen ekonomik, sosyal ve siyasal koşullar, uygulamada karşılaşılan sorunlar ve Avrupa Birliği ile Uluslararası Çalışma Örgütü normlarına uygun çalışmalar doğrultusunda 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu hazırlanarak yürürlüğe konulmuştur. Bu kanun ile birlikte tam istihdamın ve herkes için sosyal güvenliğin sağlandığı, çalışma şartlarının iyileştirildiği ve çalışma barışının hâkim olduğu dünya ölçeğinde model bir Türkiye olma yolunda hızla ilerlemekteyiz.

Bu çalışmaların yürütülmesinde elinizdeki bu kitapçığın hazırlanmasında emeği geçen başta Bakanlığımız İş Teftiş Kurulu Başkanlığı yöneticileri olmak üzere, tüm İş Müfettişlerimize, Bakanlığımız çalışanlarına ve diğer ilgili taraflara teşekkür ediyorum.

Bu kitabın, iş sağlığı ve güvenliği konusunda yapılacak çalışmalara katkıda bulunması temennisi ile sağlıklı ve güvenli çalışmalar dilerim.

Saygılarımla.

Faruk ÇELİK

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı

K. Atatürk

TEŞEKKÜR

Çalışma barışının tesisi ve çalışanların sağlık ve güvenliğinin sağlanması amacıyla görev yapan İş Teftiş Kurulu Başkanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın çalışma hayatını denetlemeye yetkili birimidir. Başkanlığımız, çalışanların sağlık ve güvenlik koşullarının iyileştirilmesi ve iş kazaları ile meslek hastalıklarının önlenmesi için programlar dâhilinde işyerlerinde denetimlerini sürdürmektedir.

Bu amaçlar doğrultusunda, İş Teftiş Kurulu Grup Başkanlıklarınca 2013 yılında iş sağlığı ve güvenliği yönünden risk esaslı programlı teftişler planlanarak gerçekleştirilmiştir. Proaktif yaklaşım modeli ile teftişler mevzuata aykırılığı bulunan işyerlerinde hemen sonlandırılmamış, işyerlerinde bulunan riskler tespit edilerek bu riskler ve çözüm yolları hakkında işverenlere bilgiler verilmiş, tutanak ve bildirim düzenlenerek süre verilmiş aynı ay içerisinde tespit edilen risklerin giderilip giderilmediği ikinci teftiş ile kontrol edilerek teftişler sonuçlandırılmıştır. Sahada yürütülen programlı teftişler sonucunda elde edilen bilgilerin işlenmesi, istatistik oluşturulması, iyileştirmelerin sayısal olarak ortaya konularak ölçülebilir verilere dönüştürülmesi, veritabanı oluşturulması için bu genel değerlendirme raporu hazırlanmıştır.

İş sağlığı ve güvenliği yönünden çalışma şartlarının iyileştirilmesine yönelik olarak 2013 yılında uygulanan programlı teftişlerde görev alan müfettişlere, katkı ve katılımı olan tüm taraflara, verilerin elde edilmesinde yardımcı olan işveren ve çalışanlara teşekkürü bir borç biliyorum.

Saygılarımla.

Mehmet TEZEL

İş Teftiş Kurulu Başkanı

İÇİNDEKİLER

I. BÖLÜM: GENEL BİLGİLER	8
1.1 Teftişin Adı.....	8
1.2 Teftişin Amacı.....	8
1.3 Teftişte Görev Alan Müfettişler	8
1.4 Çalışma Takvimi.....	9
1.5 Görev Yapılan İller.....	9
1.6 Teftişe Alınan İşyerleri Hakkında Genel Bilgiler	9
II. BÖLÜM: TEFTİŞİN TANIMI	12
2.1 Gerekçe	12
2.2 Yöntem	13
2.3 İşyerlerinin Seçim Kriterleri.....	13
2.4 Teftişe Alınan İşyerlerinin Belirlenme Yöntem ve Kaynakları.....	13
2.5 Faaliyet Alanı Bilgileri.....	14
2.5.1. Tanımlar	14
2.5.2. İşyerlerinin tanımı	16
2.5.3. İş Akış Şeması	16
2.5.4. Yapılan İşler	18
2.5.5. Kullanılan İş Ekipmanları	18
2.5.6. Kullanılan Kimyasallar	20
III. BÖLÜM: TEFTİŞ KAPSAMINDA YAPILAN ÇALIŞMALAR	22
3.1. Hazırlık Aşaması	22
3.2. Teftiş Aşaması.....	22
3.3. İstatistikler.....	23
IV. BÖLÜM: MEVZUATA AYKIRILIKLAR.....	30
V. BÖLÜM: SONUÇ.....	72

1.BÖLÜM

TEFTİŞ PROGRAMININ TANITIMI

- 1.1 Teftişin Adı
- 1.2 Teftişin Amacı
- 1.3 Teftişte Görev Alan Müfettişler
- 1.4 Çalışma Takvimi
- 1.5 Görev Yapılan İller
- 1.6 Teftişe Alınan İşyerleri Hakkında Genel Bilgiler

ÇSGB

T.C. ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
İŞ TEFTİŞ KURULU BAŞKANLIĞI

I. BÖLÜM: GENEL BİLGİLER

1.1 Teftişin Adı

Tekstil Kimyasalları Kullanılarak Üretim Yapılan İşletmelerde Güvenli Çalışma Koşullarını Sağlamaya Yönelik Risk Esaslı Teftiş.

1.2 Teftişin Amacı

Tekstil sektörü kapsamında Bursa il sınırları içerisinde faaliyet gösteren işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliği yönünden bütünsel bir yaklaşım sergilenerek, 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu başta olmak üzere iş sağlığı ve güvenliği mevzuatına bağlı olarak yeni teftiş yaklaşımı ve uygulamaları konusunda tüm taraflar bilgilendirilerek, iş sağlığı ve güvenliği konusunda farkındalık oluşturulması amaçlanmıştır.

Bu kapsamda yapılan teftişler ile iş sağlığı ve güvenliği bilincinin yaygınlaştırılıp tekstil sektöründe iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarının kabul edilebilir seviyeye çıkarılması, iş sağlığı ve güvenliği kültürünün sektörde özümsemekle sağlıklı ve güvenli bir çalışma ortamının tesis edilmesi amaçlanmıştır.

1.3 Teftişte Görev Alan Müfettişler

“Tekstil Kimyasalları Kullanılarak Üretim Yapılan İşletmelerde Güvenli Çalışma Koşullarını Sağlamaya Yönelik Risk Esaslı Teftiş” kapsamında 1 İş Başmüfettişi, 2 İş Müfettişi, 9’u yetkili olmak üzere 20 İş Müfettişi Yardımcısı görev yapmıştır.

1.4 Çalışma Takvimi

Programlı TeftiŖe Hazırlık Süreci	Ocak, Ŗubat 2013
Programlı TeftiŖleri Uygulama Dönemi	Mart - Kasım 2013
Programlı TeftiŖleri Değerlendirme Süreci	Aralık 2013

1.5 Görev Yapılan İller

TeftiŖler, tekstil sektörünün yoğun olduğu Bursa il sınırları içerisinde yürütölmüŖtür.

1.6 TeftiŖe Alınan İŖyerleri Hakkında Genel Bilgiler

“Tekstil Kimyasalları Kullanılarak Üretim Yapılan İŖletmelerde Güvenli Çalışma KoŖullarını Sağlamaya Yönelik Risk Esaslı TeftiŖ” kapsamında Bursa ilinde tekstil sektöründe faaliyet gösteren, tekstil kimyasallarının kullanıldığı ve 50’den fazla çalışanı olan işyerleri programa alınmıştır.

Programlı TeftiŖ kapsamında denetlenen işyerleri genellikle bünyesinde boyahane bulunan işletmeler ve dokuma fabrikalarıdır. Boyahanelerin çoğunda boyama işlemlerinin yanında baskı işlemleri de gerçekleştirilmektedir. Tekstil sektöründe boyahane bölümü bulunan işletmelerde genel olarak toz boyarmaddeler ve korozyif maddeler gibi kimyasal madde kullanımı yoğundur. Buna bağlı olarak mekanik faktörlerle beraber kimyasal kaynaklı riskler de bulunmaktadır.

2.BÖLÜM

TEFTİŞ TANIMI

2.1 Gerekçe

2.2 Yöntem

2.3 İşyerlerinin Seçim Kriterleri

2.4 Teftiše Alınan İşyerlerinin Belirlenme Yöntem ve Kaynakları

2.5 Faaliyet Alanı Bilgileri

2.5.1. Tanımlar

2.5.2. İşyerlerinin tanımı

2.5.3. İş Akış Şeması

2.5.4. Yapılan İşler

2.5.5. Kullanılan İş Ekipmanları

2.5.6. Kullanılan Kimyasallar

II. BÖLÜM: TEFTİŞİN TANIMI

2.1 Gerekçe

Ülkemizde her yıl yaklaşık olarak 150.000 iş kazası meydana gelmektedir. Bu kazalar sonucu yaklaşık 1000 çalışmamız hayatını kaybederken bunların 3 katı kadar çalışan da sürekli iş göremez durumuna düşmektedir. Bu sayıların çok daha fazlası da yaralanmalar sonucu geçici iş göremezlik ve iş gücünün kısmen kaybedilmesi olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu bağlamda tekstil sektörü de uzuv kayıplı ve ölümlü iş kazaları ile meslek hastalıklarına neden olabilecek iş sağlığı ve güvenliği açısından birçok risk barındırmaktadır. Bu riskler genel anlamda; açıkta dönen hareketli aksamlar, gürültü, tehlikeli kimyasallar, pamuk ve kimyasal tozları, boyama-baskı işlemleri nedeniyle ortama yayılan ısı, nem ve kimyasal buharları, yoğun ve sabit çalışma nedeniyle kas ve eklem ağrıları olarak sayılabilir.

SGK verilerinden elde edilen istatistikler incelendiğinde tekstil sektörü, gerek iş kazası sayısı gerekse ölüm oranı bakımından Metal, Maden ve İnşaat sektörlerinden sonra 4. sırada yer almaktadır. Tekstil sektöründe meydana gelen iş kazalarına ve ortaya çıkan meslek hastalıklarına ilişkin istatistikler Tablo 2.1'de gösterilmiştir.

Tablo 2.1 - Tekstil ve giyim sektöründe yıllara göre meydana gelen iş kazası ve meslek hastalığı sayıları

Yıl	Sektör	İş Kazası	Ölüm	Meslek Hastalığı
2010	Tekstil Ürünleri İmalatı	3.474	16	4
	Giyim Eşyaları İmalatı	877	16	7
2011	Tekstil Ürünleri İmalatı	3.239	22	2
	Giyim Eşyaları İmalatı	785	12	15
2012	Tekstil Ürünleri İmalatı	5.127	18	1
	Giyim Eşyaları İmalatı	843	0	3

Türkiye genelinde verilen bu istatistiklere paralel olarak ülkemizde tekstil sektörünün en yoğun olduğu Bursa'da birçok iş kazası meydana gelmektedir. 2011 yılı SGK istatistiklerine göre Bursa'da meydana gelen 5450 iş kazasının 949'u tekstil sektöründe meydana gelmiştir.

Bu istatistikler ışığında değerlendirdiğimizde Bursa ilinde tekstil sektöründe yoğun olarak meydana gelen; işletmeler açısından iş gücü, verimlilik ve prestij kaybına; çalışanlar açısından ise sonradan dönüşü olmayan fiziksel ve ruhsal travmalara sebep olan iş kazalarının ve meslek hastalıklarının önlenmesi ve iş sağlığı ve güvenliği açısından güvenli bir çalışma ortamının tesis edilebilmesi için Bursa ilinde tekstil sektöründe risk esaslı programlı teftişler planlanmıştır.

2.2 Yöntem

Bakanlığımızın 2013/4 Sayılı Genelgesi eki İş Teftiş Rehberi'nin 1.Kısım 4.Bölüm 14.Maddesinde yer alan "Yapılan teftiş esnasında mevzuata aykırılıklar tespit edilmesi ve bunların işverence giderileceği beyan edilmesi halinde, mevzuata aykırılıkların işverence uygun sürede giderilebileceğinin müfettişçe takdir edilmesi durumunda bir bildirim düzenlenerek işverene süre verilir. Söz konusu bildirim işveren veya vekiline tebliğ edilerek teftişe ara verilir. Teftiş, işverene verilen süre sonunda ve planlanan dönem içinde müfettiş tarafından belirlenen bir tarihte tamamlanır. Ancak, yapılan teftişlerde ara verme süresi her halde görev ve rapor devrine neden olmayacak şekilde uygulanır" hükümleri dikkate alınarak programlı teftişler yapılmıştır.

2.3 İşyerlerinin Seçim Kriterleri

Teftişe alınacak işyerleri belirlenirken, üretim sürecinde tehlikeli kimyasal madde kullanımının yoğun olduğu ve faaliyet alanı tekstil olan işyerlerine öncelik verilmiştir. Emek yoğun çalışılan bu sektörde, teftiş kapsamında daha fazla çalışana ulaşmak amacıyla, çalışan sayısı çoktan aza doğru sıralanarak 252 işyeri teftiş programına alınmıştır.

2.4 Teftişe Alınan İşyerlerinin Belirlenme Yöntem ve Kaynakları

Bursa Ticaret ve Sanayi Odası ile Organize Sanayi Bölge Müdürlüklerinden alınan bilgiler ve listeler değerlendirilerek işyerlerinde daha önce yapılan teftişler, işyerlerinde meydana gelen kazalar ve işyeri kapasite raporları dikkate alınarak tekstil sektörü kapsamındaki işyerleri denetim programına alınmıştır.

2.5 Faaliyet Alanı Bilgileri

Programlı teftiş Bursa ili tekstil sektöründe faaliyet gösteren işyerlerinin boyama-baskı, dokuma, iplik, büküm, brode, konfeksiyon ve örme alanlarında gerçekleştirilmiştir.

2.5.1. Tanımlar

Boyama Makineleri: Tekstil ürünlerinin renklendirilmesi, yıkanması, terbiye işlemleri için kullanılan ve işlem yapılacak ürünün özelliğine göre uygun sıcaklık ve basınç değerlerini sağlayabilen ekipmanlar.

Baskı Makineleri: Tekstil ürünlerinin renklendirilmesi ve desenlendirilmesi için kullanılan filmdruck, rotasyon, rulo, flok, transfer ve dijital baskı gibi çeşitleri olan makineler.

Ön Terbiye Makineleri: Haşıl sökme, ağartma, merserizasyon, kostikleme, yakma gibi işlemlerin yapılması için kullanılan ramöz, kontinü kasar makinesi, yağ açma, tüp kesme, halat açma, merserize, gaze yakma makinesi gibi ekipmanlar.

Bitim İşlemi Makineleri: Sanforlama, şardonlama, kalandırlama, zimparalama, makaslama, yumuşatma, antistatiklik, keçeleşmezlik, buruşmazlık, yanmazlık gibi işlemlerin yapıldığı şardon, fikse, ramöz, kalender, sanfor gibi makineler.

Kalite Kontrol Makineleri: Tekstil ürünlerinin istenilen evsafalara sahip olup olmadığının kontrolü için gözle muayene imkanı sunan ekipmanlar.

Dokuma Makineleri: Tekstil kumaş yüzeyleri oluşturmak için kullanılan ve armürlü, jakarlı gibi çeşitleri olan makineler.

Çözü: Dokuma kumaşı oluşturan ve birbirlerini dik açıyla kesen iki grup iplikten (çözü ve atkı) kumaşın boyu yönünde olan iplik.

Atkı: Dokuma kumaşı oluşturan ve birbirlerini dik açıyla kesen iki grup iplikten (çözüğü ve atkı) kumaşın eni yönünde olan iplik.

Dokuma Hazırlık Makineleri: İpliklerin kumaş yüzeyi oluşturmak üzere hazırlanmasında kullanılan tahar, devere, çağlık gibi ekipmanlar.

İplik Makineleri: Tekstil kumaş yüzeyleri oluşturmak için atkı ve çözüğüde yer alan ipliklerin oluşturulması için kullanılan harman hallaç, tarak, cer, fitil, ring iplik, tekstüre gibi makineler.

Ramöz: Kumaşa en, boy, gramaj ve çekmezlik gibi temel özelliklerinin verildiği, bitim işlemleri için kullanılan kimyasalların fiksajının yapıldığı, kumaşın iki kenarından iğne veya mandal yardımı ile tutularak alt ve üstten gönderilen sıcak hava yardımıyla kurutulduğu makine.

Devere: Kumaş dokuma işlemi öncesinde, çözüğü ipliklerinin, levent denilen büyük makaralara aktarılması işleminde kullanılan ve iplikleri birbirine paralel ve aynı gerginlikte uygun bir şekilde bir araya getirerek sarmaya yarayan, konik çözüğü ve düz (seri) çözüğü gibi çeşitleri olan, tehlikeli hızlarda dönerek çalışan makine.

Tekstil Kimyasalları: Tekstil ürünlerine istenilen özelliği kazandırmak için kullanılan boyarmadde, asit, baz, indirgen, yükseltgen, redüktan maddeler; yumuşatıcılar, sertleştiriciler, tuz, dispergatör, enzimler, ıslatma malzemeleri, binderler, kıvamlaştırıcılar, köpük kesiciler, ağartıcılar vs.

Ortam Ölçümü: İdeal bir çalışma ortamı oluşturmak, çalışanların sağlık ve güvenliğini olumsuz etkileyebilecek faktörleri belirlemek ve önlemek üzere işyerlerinde gürültü, toz, uçucu organik bileşenler, aydınlatma gibi konularda yapılan gerekli ölçüm ve değerlendirmeler.

Taşma Havuzu: İşyerinde bulunan, kullanılan veya herhangi bir şekilde depolanan kimyasal maddelerin yayılma, birbirine karışma ve etkileşime girme riskine karşı çalışanların ve çalışma ortamının korunması için oluşturulan uygun kanal, tank ve sutre.

ÇSGB

T.C. ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
İŞ TEFTİŞ KURULU BAŞKANLIĞI

Göz ve Boy Duşu: Kimyasal maddeye maruz kalındığı anda acil müdahale olarak su ile yıkamanın gerekli olduğu durumlarda kullanılmak üzere, kimyasal madde deposunun yakınında bulunan kolay açılabilir yıkama duşlarıdır.

Ram Bacası Söndürme Sistemleri: Ramöz makinelerinin bacasında meydana gelebilecek sıcaklık artışını veya alevi algılayarak olası yangını uygun yöntemlerle bertaraf eden yangın söndürme sistemi.

Yangından Korunma Rölesi: Kaçak akım koruma rölesi ile aynı prensip ile çalışan, kablo yalıtkanının herhangi bir darbe sonucu zarar görmesi ya da zamanla eskimesi, kablolardan geçen aşırı akım sonucu yalıtkanın ısınması ve erimesi, yalıtkanında bir kaçak akım oluşması gibi sebeplerle meydana gelebilecek 300 mA'lık kaçak akım değeri oluşumunda ısıdan dolayı doğurabilecek yangın tehlikesini, devreyi açıp elektriği keserek bertaraf eden anahtarlama cihazları.

Drenaj Kanalları: İşletme zemininde, fazla su, sıvı ve kimyasal maddelerin birikmesini önleyecek şekilde bir araya toplanmasını ve bir depoya veya dinlendirme kuyusuna girmesini sağlayacak sistem.

2.5.2. İşyerlerinin tanımı

Programlı teftiş kapsamında belirlenen işyerleri Bursa il sınırları içerisinde yer alan, çalışan sayıları ve risk faktörleri dikkate alınarak tespit edilen, tekstil sektörünün her aşamasında faaliyet gösteren, alt sektörlerini kapsayan işyerlerinden oluşmaktadır.

2.5.3. İş Akış Şeması

İş akışları tekstil sektöründe üretilen maddeye göre ve alt iş koluna göre değişiklik gösterdiğinden, iş akışları 6 faaliyet türü için ayrı ayrı belirtilmiştir.

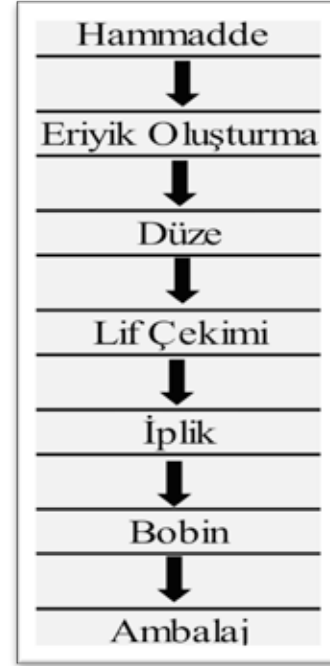
Yapılan işe göre değişen iş akış şemaları aşağıda genel hatlarıyla gruplanarak gösterilmiştir.

1. İplik:

a. Doğal İplik Üretimi:

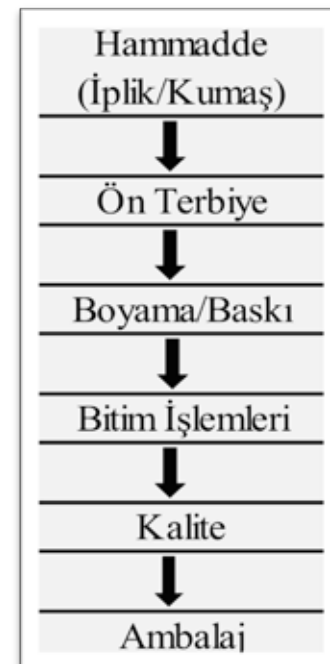
b. Sentetik İplik Üretimi:

2. Dokuma:

3. Boya, Baskı ve Apre:

ÇSGB

T.C. ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
İŞ TEFTİŞ KURULU BAŞKANLIĞI

2.5.4. Yapılan İşler

Programlı teftiş kapsamında Bursa ilinde denetim yapılan 252 işyerinde genel olarak; tekstil sektörü alt iş kollarında doğal ve sentetik iplik imalatı, dokuma kumaş, örme kumaş, brode, iplik boyama, kumaş boyama, baskı ve bitim işlemleri ile konfeksiyon işleri yapılmaktadır.

2.5.5. Kullanılan İş Ekipmanları

Tekstil sektöründe genel olarak kullanılan iş ekipmanları Tablo 2.2'de detaylı olarak gösterilmiştir.

Tablo 2.2 - Tekstil sektöründe yaygın olarak kullanılan iş ekipmanları

İplik Üretim Makineleri	Baskı Makineleri
Harman-Hallaç Makinesi,	Filmdruck Baskı Makinesi,
Cer makinesi,	Rotasyon Baskı Makinesi,
Tarak Makinesi,	Dijital Baskı Makinesi,
Fitil Makinesi,	Flok Baskı,
Ring İplik Makinesi,	Transfer Baskı Makinesi,
Elyaf Karıştırma Makinesi,	Terbiye-Bitim İşlem Makineleri
İplik Büküm Makinesi,	Fikse Kazanı,
İplik Katlama Makinesi,	Gaze Yakma Makinesi,
Şerit ve Fitil Çıkrığı,	Kasar Makinesi,
İplik Aktarma Makinesi,	Kontinü Yıkama Makinesi,
İplik Bobin Boyama Makinesi,	Sanfor Makinesi,
Bobin Kurutma Makinesi,	Şardon Makinesi,
Bobin Santrifüj Makinesi,	Kadife
Bobin Sarım Makinesi,	Tıraşlama Makinesi,
Dokuma Makineleri	Tıraç Makinesi,
Haşıl Makinesi	Kalender Makinesi,
Konik Çözümlü Makinesi,	Basıncılı Ekipmanlar
Seri Çözümlü Makinesi,	Buhar Kazanı,
Otomatik Armürlü Dokuma Tezgahı,	Kompresör, Kumaş
Otomatik Jakarlı Dokuma Tezgahı,	Kızgın Yağ Kazanı,
Örme Makineleri	Konfeksiyon Makineleri
Tüp Örme Makinesi,	Otomatik Kesme ve Dikme Makinesi,
Perde Örme Makinesi,	Otomatik Pastal Atma ve Kesme Makinesi,
Boyama Makineleri	El Pastal Kesim Makinesi,
Jet Boya Makinesi,	Sanayi Tipi Düz Dikiş Makinesi,
Pathbach Boya Makinesi,	Overlok Dikiş Makinesi,
Yaş Açma Makinesi,	Perde Nakış (Brode) Makinesi,
Yaş Sıkma Makinesi,	Elektronik Nakış Makinesi (Havlukumaş),
Ramöz Makinesi,	Kalite Kontrol Makinesi.

ÇSGB

T.C. ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
İŞ TEFTİŞ KURULU BAŞKANLIĞI

2.5.6. Kullanılan Kimyasallar

Tekstil sektöründe yoğun olarak kullanılan, iş sağlığı ve güvenliği açısından önem arz eden kimyasal maddeler; toz boyarmaddeler, sülfirik asit , hidroklorik asit, asetik asit, formik asit, fosforik asit, sodyumhidroksit, sodyumhidrosülfid, sodyum karbonatın (soda), amonyak, hidrojen peroksit, sodyum hipoklorit ve yardımcı kimyasal maddelerdir.

3.BÖLÜM

TEFTİŞ KAPSAMINDA YAPILAN ÇALIŞMALAR

- 3.1. Hazırlık Aşaması
- 3.2. Teftiş Aşaması
- 3.3. İstatistikler

III. BÖLÜM: TEFTİŞ KAPSAMINDA YAPILAN ÇALIŞMALAR

3.1. Hazırlık Aşaması

İş Teftiş Bursa Grup Başkanlığı'nca "Tekstil Kimyasalları Kullanılarak Üretim Yapılan İşletmelerde Güvenli Çalışma Koşullarını Sağlamaya Yönelik Risk Esaslı Teftiş" kapsamında yapılan çalışmalar 1 İş Başmüfettişi, 2 İş Müfettişi, 9 Yetkili İş Müfettişi Yardımcısı ve dönüşümlü olarak 11 İş Müfettişi Yardımcısı tarafından yürütülmüştür.

Heyet üyeleri tarafından Ocak - Şubat aylarında programlı teftiş kapsamında bulunan işyerlerindeki riskler değerlendirilerek mevzuat bilgileri derlenmiş, literatür taraması yapılmıştır. Havalandırma sistemi üreticileri, tekstil kimyasalları üretim ve dağıtımını yapan firmalar, BTO ve programa alınan işyerlerinin bulunduğu sanayi bölgelerinin yönetimleri ile bilgi alışverişinde bulunulmuştur.

Programlı teftiş kapsamında daha önce yapılan denetimlerde tespit edilen hususlar, iş kazaları istatistikleri ile bunların incelenmesi sonucu elde edilen kök nedenler, risk grupları, işletmelerde kullanılan ekipmanların mevcut durumu ile standartlara ve teknik mevzuata uygunluğu dikkate alınarak hazırlık çalışmaları yürütülmüştür.

3.2. Teftiş Aşaması

Programlı teftişler, Bakanlığımızın 2013/4 Sayılı Genelgesi eki İş Teftiş Rehberi'nin 1.Kısım 4.Bölüm 14. Maddesinde yer alan "Yapılan teftiş esnasında mevzuata aykırılıklar tespit edilmesi ve bunların işverence giderileceği beyan edilmesi halinde, mevzuata aykırılıkların işverence uygun sürede giderilebileceğinin müfettişçe takdir edilmesi durumunda bir bildirim düzenlenerek işverene süre verilir. Söz konusu bildirim işveren veya vekiline tebliğ edilerek teftişe ara verilir. Teftiş, işverene verilen süre sonunda ve planlanan dönem içinde müfettiş tarafından belirlenen bir tarihte tamamlanır. Ancak, yapılan teftişlerde ara verme süresi her halde görev ve rapor devrine neden olmayacak şekilde uygulanır" hükümleri dikkate alınarak yapılmıştır. Bu kapsamda toplam 252 işyerinin denetimi yapılmıştır.

Yapılan denetimlerde tespit edilen mevzuata aykırılıklar konusunda işveren ve ilgililer ayrıntılı olarak bilgilendirilmiştir. Programlı teftişin ilk aşamasında tespit edilen aykırılıkların giderilmesi için verilen süre sonunda işyerlerine gidilerek, daha önce tespit edilen mevzuata aykırılıkların kontrolü yapıl-

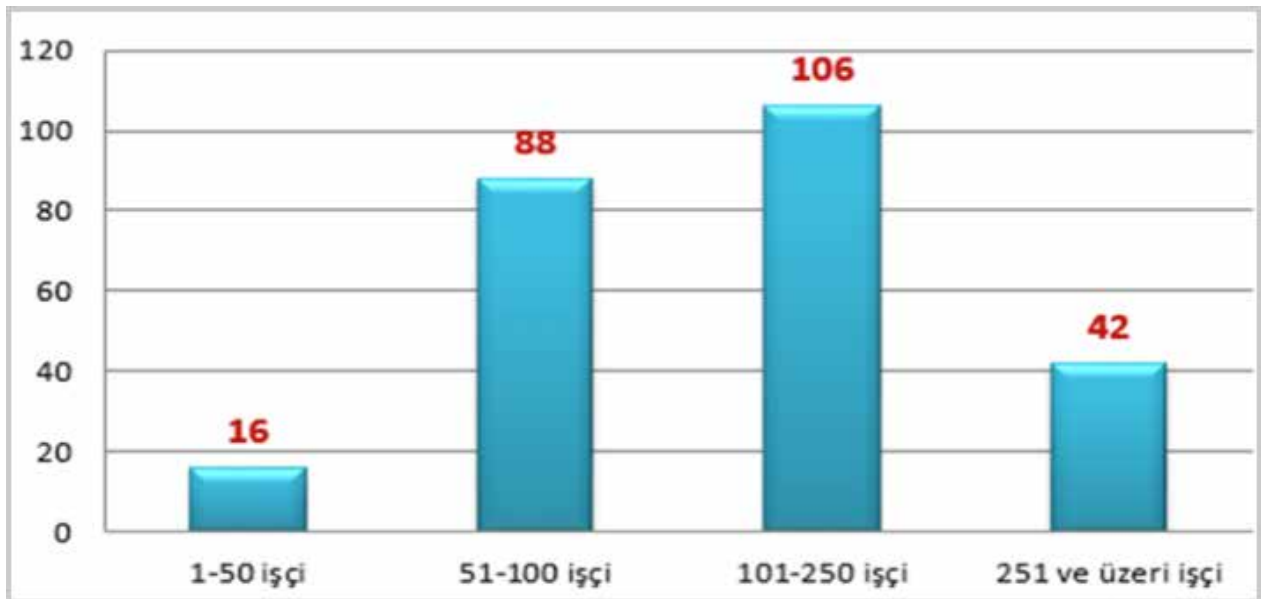
mıştır. Yapılan teftişte giderilmeyen mevzuata aykırı hususlar tespit edilmiştir. Teftişler sonucunda raporlar düzenlenerek mevzuata aykırı hususları gidermeyen işyerlerine mevzuatın öngördüğü yaptırımlar uygulanmıştır.

3.3. İstatistikler

Yapılan programlı teftişler kapsamında 252 işyeri teftiş edilmiş ve toplamda 50.057 çalışana ulaşılmıştır. Bu işyerlerinden 2 işyerinde mevzuata aykırılık tespit edilmemiş, kalan 250 işyerinde ise toplam 4.310 mevzuata aykırılık tespit edilmiştir. Bu rakamlar değerlendirildiğinde işyeri başına düşen ortalama mevzuata aykırılık sayısının 17,2 olduğu belirlenmiştir.

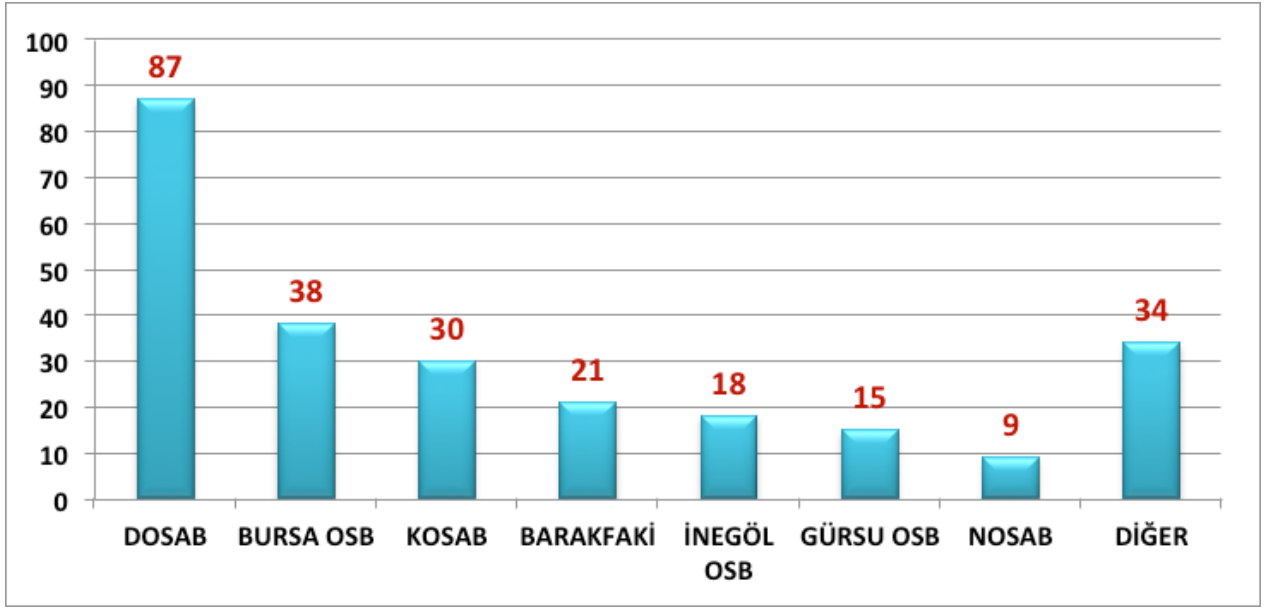
Mevzuata aykırı hususların tespit edildiği 250 işyerinin 243'ünde mevzuata aykırı hususların tümünün ikinci aşamada yapılan teftişlerde giderildiği tespit edilerek, işyeri ölçeğinde % 97,2 'lik önemli bir başarı sağlanmıştır.

Tekstil sektörü emek yoğun bir sektör olduğundan diğer sektörlerle göre işyerlerinde daha çok çalışan bulunmaktadır. Teftiş edilen işyerleri çalışan sayılarına göre gruplandırıldığında 106 işyerinin 101-250 arası çalışanı bulunması ile ön plana çıktığı Şekil 3.1'de görülmektedir.

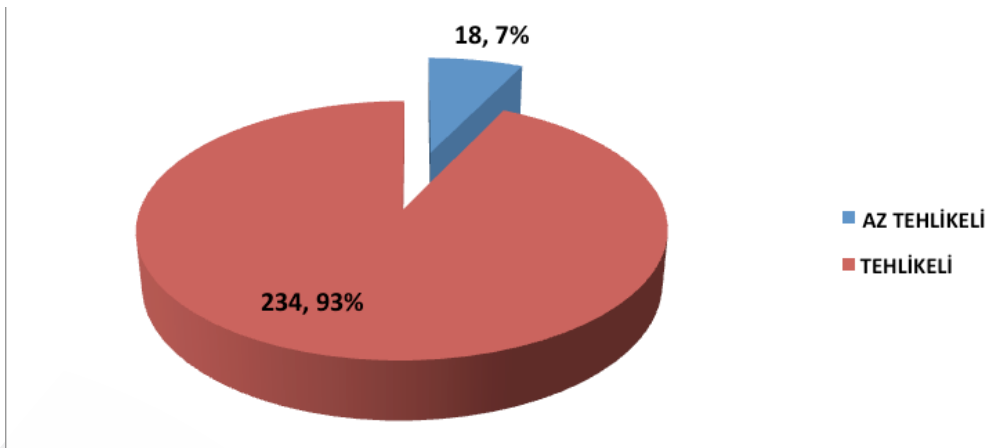
Şekil 3.1- Çalışan sayılarına göre işyerlerinin dağılımı

Bursa ilimizde 13 adet Organize Sanayi Bölgesi bulunmaktadır. Programlı teftişlerin Bursa genelinde etkili olabilmesi için işyeri listeleri içinde tekstil firmaları bulunan bütün organize sanayi bölgelerini içerecek şekilde oluşturulmuş ve bu çerçevede teftişler gerçekleştirilmiştir. Teftişler en fazla 87 işyeri ile (% 34 oranında) tekstil sektörünün yoğun olduğu Demirtaş Organize Sanayi Bölgesi'nde (DOSAB) gerçekleştirilmiştir. Demirtaş Organize Sanayi Bölgesini 38 işyeri ile Bursa Organize Sanayi Bölgesi (Bursa OSB) ve 30 işyeri ile Kestel Organize Sanayi Bölgesi (KOSAB) izlemektedir. (Şekil 3.2)

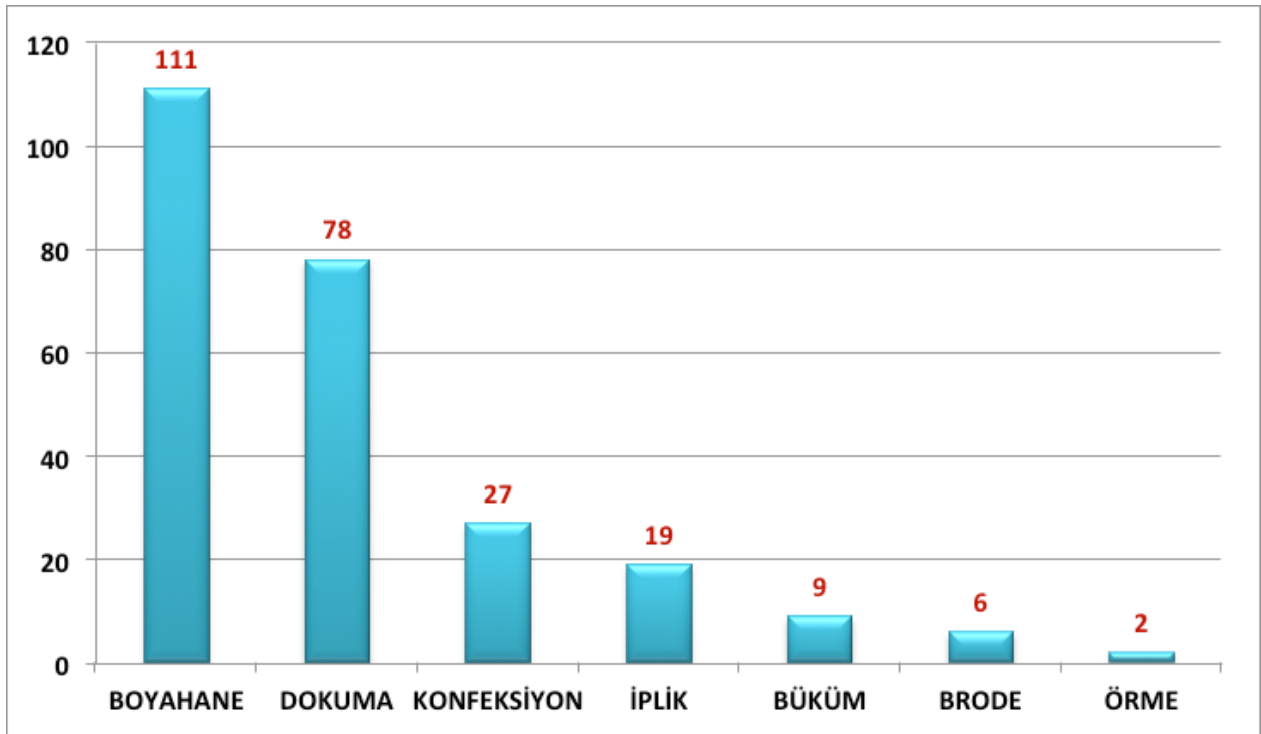
Şekil 3.2 - Teftiş edilen işyeri sayılarının OSB'lere göre dağılımı

İş Sağlığı ve Güvenliğine İlişkin İşyeri Tehlike Sınıfları Tebliğinde tekstil sektörü; "13. Tekstil ürünlerinin imalatı" ve "14. Giyim eşyalarının imalatı" başlıkları altında yer almaktadır. Teftiş edilen işyerlerinden konfeksiyon olarak belirtilen 18 işyeri (%7) az tehlikeli sınıfta diğer 234 işletme (%93) ise tehlikeli sınıfta yer almaktadır. Tekstil sektörü içerisinde yer alıp 13. ve 14. başlıklar altında belirtilen işyerlerinden çok tehlikeli olarak sınıflandırılan işyeri bulunmamaktadır. (Şekil 3.3)

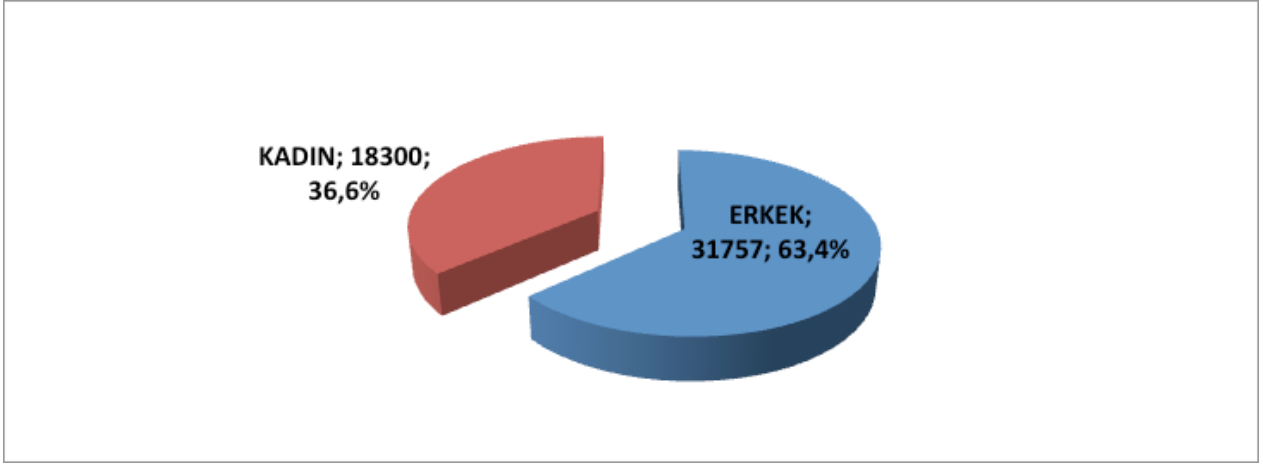
Şekil 3.3 - Tehlike sınıfına göre teftiş edilen işyeri sayısı

Bursa'da tekstil sektörünün daha çok ev tekstili üzerine yoğunlaşması nedeniyle işletmelerin büyük çoğunluğu bu ürünlerin renklendirilmesini ve bitirilmesini sağlayan boyahanelerden ve bu ürünlerin dokunmasını sağlayan dokuma fabrikalarından oluşmaktadır. Buna paralel olarak programlı teftişler kapsamında iş sağlığı ve güvenliği açısından tekstil sektörünün genel görünümünün yansıtılabilmesi için farklı alanlarda iş yapan işletmeler teftiş programına alınmış fakat daha çok risk teşkil eden boyahanelere (111 işletme % 44) ve dokuma fabrikalarına (78 işletme %31) daha çok yer verilmiştir. (Şekil 3.4)

Şekil 3.4 - Teftiş edilen işyerlerinin işletme türüne göre dağılımı

Yapılan programlı teftişlerde 18.300'ü kadın (%36,6) ve 31.757'si erkek (% 63,4) olmak üzere 50.057 çalışana ulaşılmıştır. Türkiye genelinde kadınların istihdama katılım oranının % 27 olduğu dikkate alındığında, ulaşılan kadın istihdam oranının ortalamanın üzerinde olması dikkat çekmektedir. Bu durum tekstil sektörünün niteliği itibari ile kadın personelin çalışması için diğer bazı sektörler göre daha uygun olmasından kaynaklanmaktadır. (Şekil 3.5)

Şekil 3.5 - Çalışanların cinsiyete göre dağılımı

Mevzuata aykırı hususların tespit edildiği 250 işyerinin 243'ünde mevzuata aykırı hususların tümünün ikinci aşamada yapılan teftişlerde giderildiği tespit edilmiştir. Geriye kalan 7 işyerine ise tespit edilen mevzuata aykırılıkları gidermemeleri nedeniyle toplamda 53.900 TL idari para cezası uygulanmıştır. Bu cezalara ilişkin ayrıntılar Tablo 3.1'de verilmiştir.

Tablo 3.1 - İPC uygulanan işyerlerinde tespit edilen mevzuata aykırılıklar ve uygulanan ceza miktarları

İŞYERİ SIRA NO	MEVZUATA AYKIRILIK			UYGULANAN İPC MİKTARI
	TESPİT EDİLEN	GİDERİLEN	KALAN	
1	10	9	1	2.156
2	22	21	1	2.156
3	16	10	6	8.624
4	17	9	8	7.546
5	29	17	12	11.858
6	26	13	13	12.936
7	21	5	16	8.624
TOPLAM TL				53.900

İşyerlerinde tespit edilen mevzuata aykırılıkların genel dağılımı en çok tespit edilenden başlayarak sıralanmış şekliyle Tablo 3.2'de belirtilmiştir.

Tablo 3.2 – İşyerlerinde tespit edilen mevzuata aykırılıkların genel dağılımı

MEVZUATA AYKIRILIKLAR	TESPİT SAYISI	İŞYERİ SAYISI
Dönen Aksam Koruyucusu ve Switchler	412	220
Yangınla Mücadele Ekipmanları/Sistemleri	297	190
Çalışma Alanında Yüksekten Düşme Riskleri	218	155
Acil Çıkış Yolları ve Kapıları	206	170
Uyarı ve İkaz Levhaları (Sesli ve Işıklı İkaz Sistemleri Dahil)	183	131
Kaçak Akım Rölesi	182	182
Elektrik İle İlgili Diğer Tedbirler (Yalıtkan Paspas, Elektrik Kabloları, Fiş Priz Sistemleri, Etanj)	167	124
Risk Değerlendirmesi	160	139
Kimyasal Depolama (Taşma havuzu, Uygunsuz Depolama)	136	105
Kaldırma Araçları ile İlgili Uygunsuzluklar	119	95
Yangın Söndürme Eğitim ve Tatbikatı	107	101
Kimyasal Etiketleme ve Tanımlama	105	100
Havalandırma	104	93
Basınçlı Kaplar ile İlgili Uygunsuzluklar	104	83
Doğalgaz ve LPG Dedektörleri	96	96
Göz ve Boy Duşu	93	92
Basınçlı Kapların Periyodik Kontrolü	92	81
Topraklama ve Elektrik Tesisatı	91	88
Kişisel Koruyucu Donanım	90	86
Çalışma Talimatı	88	79
Yangından Korunma Rölesi	81	81
Kaldırma Araçları Periyodik Kontrolü	80	75
İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimi	77	73
İstifleme	74	62
Kimyasal Maddelerle Güvenli Çalışma Eğitimi	69	67
Ortam Ölçümleri (Gürültü, Toz, VOC, Aydınlatma)	66	59
Çalışan Temsilcisi	57	57
Acil Durdurma Butonu ve Teli	55	53
Kimyasal İlave Tank Kapakları	50	50
Yaya ve Araç Yolları İşaretlemesi	47	46
Yangın Söndürme Ekipleri	43	43

Diğer Periyodik Sağlık Tetkikleri (Odyo, SFT, Akciğer Testi)	43	25
Ram Bacası Söndürme Sistemleri	43	43
Acil Eylem Planı	42	42
Sosyal Tesisler	35	31
İlkyardım Eğitimi	34	34
Levent önlerine takoz	30	30
Periyodik Sağlık Raporları	28	27
KKD Zimmet Tutanağı	28	28
Uzmanın Onayı yoktur	27	27
İşyeri Hekiminin Onayı yoktur	26	26
Ergonomik Riskler (Yük Taşıma, Sandalye...)	24	23
Revir	22	17
İSG Kurul	21	20
Onaylı Defter	21	21
Zemin ve Drenaj	20	17
Toz Boya Kapakları	17	16
Kurul Toplantıları	16	16
İşyeri Hekimi Yoktur	15	15
Raylı Kapı Devrilmelerine Karşı Tedbir	15	15
Akü Şarj Alanı	14	13
İSG Uzmanı yoktur	11	11
Operatör Belgeleri	11	11
Diğer Noksanlıklar	11	9
Diğer Belgeler	7	7

4.BÖLÜM

MEVZUATA AYKIRILIKLAR

IV. BÖLÜM: MEVZUATA AYKIRILIKLAR

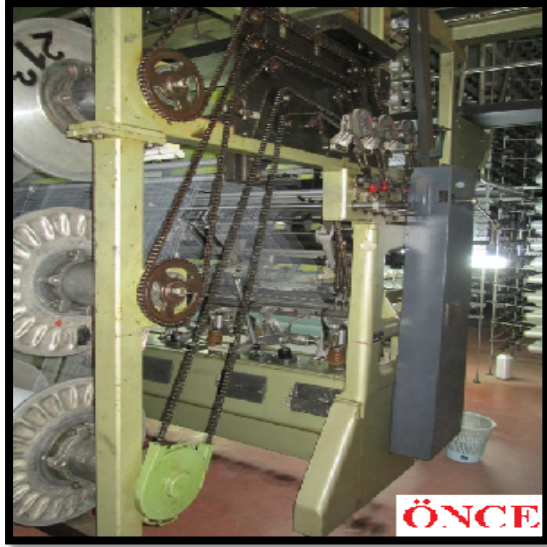
1. Dönen Aksam Koruyucusu ve Switchler (220 işyerinde 412 tespit)

İç içe dönen silindirinin önünde el kapmasını engelleyecek kılavuzlama yoktur. Kontinü yıkamanın sonundaki yaş açma makinesinin ön tarafında besleme bölümünde dönen silindirler için koruyucu bir kafes sistemi yoktur. Armürlü dokuma makinelerinde kayış kasnak mekanizması açıktadır. Devere makinesinde çalışanın güvenli çalışmasını sağlayacak sensör yoktur. Kumaş katlama makinesinde dönen aksamlar kapatılmamıştır. Traşlama makinesinin operasyon bölgesinde switch tertibatı olan kapı mevcut değildir. İplik aktarma makinesinin arka kapakları açıktır. Ram makinesinde dönen aksamlar açıkta çalışmaktadır ve switchli kapak mevcut değildir. Zımpara makinesi, sanfor makinesi, ramöz makineleri ve dönen silindirler bulunan diğer makinelerde hareketli parçalara teması önleyecek switchli koruyucu kapaklar bulunmamaktadır. Fikse makinesinde yivli silindirler açıkta dönmekte olup koruyucu kapak yoktur.

İş ekipmanının hareketli parçalarıyla mekanik temas riskinin kazaya yol açabileceği hallerde; iş ekipmanı, tehlikeli bölgeye ulaşmayı önleyecek veya bu bölgeye ulaşılmadan önce hareketli parçaların durdurulmasını sağlayacak uygun koruyucular veya koruma donanımı ile donatılır. Koruyucular ve koruma donanımı;

- a) Sağlam yapıda olur,
- b) İlave bir tehlikeye sebep olmayacak özellikte olur,
- c) Kolayca yerinden çıkarılmayacak veya etkisiz hale getirilemeyecek şekilde olur,
- ç) Tehlike bölgesinden yeterli uzaklıkta bulunur,
- d) Ekipmanın görülmesi gereken operasyon noktalarına engel olmayacak özellikte olur,
- e) Sadece işlem yapılan alana erişimi kısıtlar ve bunların çıkarılmasına gerek kalmadan parça takılması, sökülmesi ve bakımı için gerekli işlemlerin yapılması mümkün olur.

(İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Madde:30, İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği Madde:6, Ek-1 /2.8, 2.8.1)

Şekil 4.1 - Döner aksamlar ve sensörlerin teftiştten önce ve sonraki durumlarını gösteren fotoğraflar

2. Yangınla Mücadele Ekipmanları/Sistemleri (190 İşyerinde 297 tespit)

Depolarda yangın algılama sistemi bulunmamaktadır. Depo kısmında hidrant mevcut değildir. İşyerinde depo kısmında yangın tüpleri eksiktir. İşyerinde, yangın tüpü levhalarının olduğu yerlerde tüp bulunmamaktadır. İşletmede bulunan bazı yangın tüplerinin son kullanma tarihleri geçmiştir. İşyerinde bulunan yangın cihazlarının kontrol belgeleri yoktur. Yangın algılama sisteminin kontrollerinin yapıldığına dair belge ibraz edilmemiştir. Yangın tüplerinin önleri malzeme ile kapatılmıştır.

İşyerinin büyüklüğüne, yapılan işin özelliğine, işyerinde bulunan ekipmanlara, kullanılan maddelerin fiziksel ve kimyasal özelliklerine ve işyerinde bulunabilecek azami kişi sayısına göre, işyerinde etkili ve yeterli yangın söndürme ekipmanı ile gerektiğinde yangın detektörleri ve alarm sistemleri bulundurulur.

(İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Madde:30, İşyeri Bina ve Eklentilerinde Alınacak Sağlık ve Güvenlik Önlemlerine İlişkin Yönetmelik Madde:5, Ek-1/11)

Şekil 4.2 - Teftişlerden sonra yangınla mücadele konusunda işyerlerinde yapılan düzenlemeleri gösteren fotoğraflar

3. Çalışma Alanında Yüksekten Düşme Riskleri (155 işyerinde 218 tespit)

İşyerinde kullanılan seyyar merdivenlerde yüksekten düşmeyi engelleyecek korkuluk mevcut değildir. Jakar makinesinin üstüne çıkan merdivenlerde korkuluk/ara korkuluk yoktur. İşyerindeki makine-lerin üzerine çıkan merdivenlerin korkulukları mevcut değildir.

Yüksek geçit, platform veya çalışma sahanlıklarının serbest bulunan bütün tarafları ile çalışanların yüksekten düşme riskinin bulunduğu yerlere, düşmelere karşı uygun korkuluklar yapılır. Bu korkuluk ve ara elemanlarının yükseklikleri, dayanımı ve açıklıkları çalışma alanının güvenliğini sağlayacak ve buralardan düşme riskini ortadan kaldıracak nitelikte olur.

(6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Madde:30, İşyeri Bina Ve Eklentilerinde Alınacak Sağlık Ve Güvenlik Önlemlerine İlişkin Yönetmelik Madde:5 Ek-I-40)

Merdivenlerin; işyerinin büyüklüğüne, yapılan işin özelliğine, işyerinde bulunabilecek azami kişi sayısına göre, ateşe dayanıklı yanmaz malzemeden, sağlam, yeterli genişlik ve eğimde, etrafı düşmelere karşı uygun korkuluklarla çevrili olması sağlanır. Merdivenler, ilgili mevzuatın öngördüğü hükümler esas alınarak sağlık ve güvenlik yönünden risk oluşturmayacak şekilde yapılır.

(6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Madde:30, İşyeri Bina Ve Eklentilerinde Alınacak Sağlık Ve Güvenlik Önlemlerine İlişkin Yönetmelik Madde:5 Ek-I-41)

Şekil 4.3 - Yüksekten düşme riski bulunan kısımların teftiştten önce ve sonraki durumlarını gösteren fotoğraflar

4. Acil Çıkış Yolları ve Kapıları (170 işyerinde 206 tespit)

Ürün sevkiyat kapısı aynı zamanda acil çıkış kapısı olarak kullanılmaktadır. İşletme içerisinde bulunan acil çıkış kapıları dışarı doğru açılmamaktadır. İşletme içerisinde bulunan acil çıkış kapıları üzerinde işaretleme yoktur. İşletme içerisinde bulunan acil çıkış kapılarının önlerine istifleme yapılmıştır. İşletme içerisinde bulunan acil çıkış kapıları kilitlidir. İşletmede iki farklı yöne açılacak şekilde acil çıkış kapısı yoktur.

İşyerlerindeki bütün acil çıkış yolları ve kapılarının; Doğrudan dışarıya veya güvenli bir alana açılması sağlanır ve önlerinde ya da arkalarında çıkışı önleyecek hiçbir engel bulunmaz. Herhangi bir tehlike durumunda, bütün çalışanların işyerini derhal ve güvenli bir şekilde terk etmelerini mümkün kılacak şekilde tesisi sağlanır. Gerekli durumlarda bu konuyla ilgili planlar hazırlanarak düzenli tatbikatlar yapılır. Sayısı, nitelikleri, boyutları ve yerleri; yapılan işin niteliğine, işyerinin büyüklüğüne, kullanım şekline, işyerinde bulunan ekipmana ve bulunabilecek azami kişi sayısına göre belirlenir. 27/11/2007 tarihli ve 2007/12937 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik hükümlerine uygun olması sağlanır. Acil çıkış kapılarının, acil durumlarda çalışanların hemen ve kolayca açabilecekleri şekilde olması sağlanır. Bu kapılar dışarıya doğru açılır. Acil çıkış kapısı olarak raylı veya döner kapılar kullanılmaz. Acil çıkış yolları ve kapıları ile buralara açılan yol ve kapılarda çıkışı zorlaştıracak hiçbir engel bulunmaması, acil çıkış kapılarının kilitli veya bağlı olmaması sağlanır. Acil çıkış yolları ve kapıları, 23/12/2003 tarihli ve 25325 sayılı Resmî Gazete' de yayımlanan Güvenlik ve Sağlık İşaretleri Yönetmeliğine uygun şekilde işaretlenir. İşaretlerin uygun yerlere konulması ve kalıcı olması sağlanır. Aydınlatılması gereken acil çıkış yolları ve kapılarında, elektrik kesilmesi halinde yeterli aydınlatmayı sağlayacak ayrı bir enerji kaynağına bağlı acil aydınlatma sistemi bulundurulur.

(İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Madde:30, İşyeri Bina ve Eklentilerinde Alınacak Sağlık ve Güvenlik Önlemlerine İlişkin Yönetmelik Madde:5 ,Ek-1/10)

Şekil 4.4 - Acil çıkış kapılarının teftiştten önce ve sonraki durumlarını gösteren fotoğraflar

5. Uyarı ve İkaz Levhaları/Sistemleri (131 işyerinde 183 tespit)

Kompresör dairesinde ve boya tartım ünitelerinde uyarı levhası yoktur. Yük asansörleri üzerinde levhalar yeterli değildir. Bobin kurutma makinesinde ve gaze makinesinde sıcak işlem yapıldığına dair uyarı levhası yoktur. Ceraskalın/vincin sesli ikaz sistemi yoktur.

İşveren, 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun 10 uncu maddesinin birinci fıkrası gereğince işyerinde gerçekleştirilen risk değerlendirmesi sonuçlarına göre; işyerindeki risklerin ortadan kaldırmadığı veya toplu korumaya yönelik teknikler veya işin organizasyonunda kullanılan önlem, yöntem veya süreçlerle yeterince azaltılmadığı durumlarda, bu Yönetmelikte yer aldığı şekliyle sağlık ve güvenlik işaretlerini bulundurur ve uygun yerlerde kullanılmasını sağlar.

(İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Madde:30, Sağlık ve güvenlik işaretleri yönetmeliği Madde:5)

Şekil 4.5 - Teftişlerden sonra uyarı işaretleri konusunda işyerlerinde yapılan düzenlemeleri gösteren fotoğraflar

6. Kaçak Akım Rölesi (182 işyerinde 182 tespit)

El aletlerine enerji sağlayan hatları besleyen panolarda kaçak akım rölesi yoktur. Panolara takılmış kaçak akım röleleri çalışmamaktadır.

İşyerinin ana pano ve tali elektrik panolarında seçicilik ilkesine uygun kaçak akım rölesi (artık akım anahtarı) tesis edilir.

(İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Madde:30, İşyeri Bina ve Eklentilerin de Alınacak Sağlık ve Güvenlik Önlemlerine İlişkin Yönetmelik Madde:5,Ek-I/8)

Şekil 4.6 - Teftişlerden sonra kaçak akım rölesi konusunda işyerlerinde yapılan düzenlemeleri gösteren fotoğraflar

7. Elektrik İle İlgili Diğer Tedbirler (Yalıtkan Paspas, Elektrik Kabloları ve Fiş Priz Sistemleri, Etanj) (124 işyerinde 167 tespit)

İşletmede bulunan ana elektrik panoları önünde yalıtkan paspas yoktur. İşyerinde izolasyonu bozulmuş kablolu el aletleri kullanılmaktadır. Zımpara makinesinin aydınlatmaları etanj değildir.

Toz ve lifli maddeler nedeniyle yanma tehlikesi bulunan yerlerde kullanılacak aydınlatmalar tamamen kapalı tipte (etanj) yapılmalıdır.

(İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Madde:30, İşyeri Bina ve Eklentilerinde Alınacak Sağlık ve Güvenlik Önlemlerine İlişkin Yönetmelik Madde:5, Ek-I/6, Elektrik İç Tesisleri Yönetmeliği Madde:64)

Nemli ve ıslak yerlerdeki elektrik lambaları su damllarına karşı korunmuş tipte (etanj) yapılmalıdır. Bunlar yoğuşma suyu toplanmayacak biçimde yapılmalıdır.

(İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Madde:30, İşyeri Bina ve Eklentilerinde Alınacak Sağlık ve Güvenlik Önlemlerine İlişkin Yönetmelik Madde:5,Ek-I-6, Elektrik İç Tesisleri Yönetmeliği Madde:61)

Bütün iş ekipmanları, çalışanların doğrudan veya dolaylı olarak elektrikle temas riskinden korunmasına uygun olur.

(İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Madde:30, İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği Madde:5,Ek-I/2.19)

Şekil 4.7 - Sigorta ve tesisatların teftiştten önce ve sonraki durumlarını gösteren fotoğraflar

8. Risk Değerlendirmesi (139 işyerinde 160 tespit)

İşyerinde risk değerlendirmesi oluşturulmamıştır. İşyerinde oluşturulan risk değerlendirmesinin yönetmeliğe uygun şekilde dokümantasyonu yapılmamıştır. Risk değerlendirmesi ekibi oluşturulmamıştır.

İşveren, çalışanların işle ilgili sağlık ve güvenliğini sağlamakla yükümlü olup bu çerçevede; risk değerlendirmesi yapar veya yaptırır.

(İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu, Madde:10)

9. Kimyasal Depolama (Taşma havuzu, uygunsuz depolama) (105 işyerinde 136 tespit)

İşyerinde kullanılan tehlikeli kimyasallar için taşma havuzları oluşturulmamıştır. Sodyum hidrosülfid kimyasalı için suyla temas etmeyecek bir depo oluşturulmamıştır. İşyerinde birbiriyle etkileşime girebilecek kimyasallar yan yana depolanmaktadır. Baskı toz boya mutfağı işletme içerisinde tecrit edilmemiştir. İşletme içerisinde bulunan asetik asit, kostik ve hidrojen peroksit tanklarında taşma havuzu yoktur ve birbirlerine tehlikeli mesafede depolanmaktadır.

Tehlikeli kimyasal maddelerle çalışmalarda çalışanların sağlık ve güvenliği yönünden riskler aşağıdaki önlemlerle ortadan kaldırılır veya en az düzeye indirilir. İşyerinde uygun düzenleme ve iş organizasyonu yapılır. İşyerinde kullanılması gereken kimyasal madde miktarı en az düzeyde tutulur. Çalışanların maruz kalacakları madde miktarlarının ve maruziyet sürelerinin mümkün olan en az düzeyde olması sağlanır. İşyeri bina ve eklentileri her zaman düzenli ve temiz tutulur. Tehlikeli kimyasal maddelerin, atık ve artıkların işyerinde en uygun şekilde işlenmesi, kullanılması, taşınması ve depolanması için gerekli düzenlemeler yapılır.

(İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Madde:30, Kimyasal Maddelerle Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik Madde:7/1)

Bütün iş ekipmanları, ekipmanın aşırı ısınması veya yanmasına veya ekipmandan gaz, toz, sıvı, buhar veya üretilen, kullanılan veya depolanan diğer maddelerin yayılması riskine karşı çalışanların korunmasına uygun olur.

(İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Madde:30, İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği Ek-I Madde:2/17)

Şekil 4.8 - Kimyasal depolama faaliyetlerinin teftiştten önce ve sonraki durumlarını gösteren fotoğraflar

10. Kaldırma Araçları ile İlgili Uygunsuzluklar (95 işyerinde 119 tespit)

Asansörün kabini kata gelmeden kapı açılmaktadır. Asansörün çalıştığı esnada kapısı açılmaktadır. İşyerinde kullanılan asansörün üst ve alt katında kabin duvarları uygun değildir. Yük asansörünün kabininde kontrol paneli iptal edilmemiştir.

Operatör, ana kumanda yerinden tehlike bölgesinde herhangi bir kimsenin bulunmadığından emin olması gerekir. Bu mümkün değilse makine çalışmaya başlamadan önce otomatik olarak devreye girecek sesli ve ışıklı ikaz sistemi bulunur.

(6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Madde:30, İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık Ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği Madde:6 Ek-I-2.1.3)

Yüklerin kaldırılması için kullanılan makinelerde, kaldırılabilir maksimum yük açıkça görünecek şekilde işaretlenir, makinenin değişik şekillerde kullanımında da maksimum yükü gösteren levhalar veya işaretler bulunur.

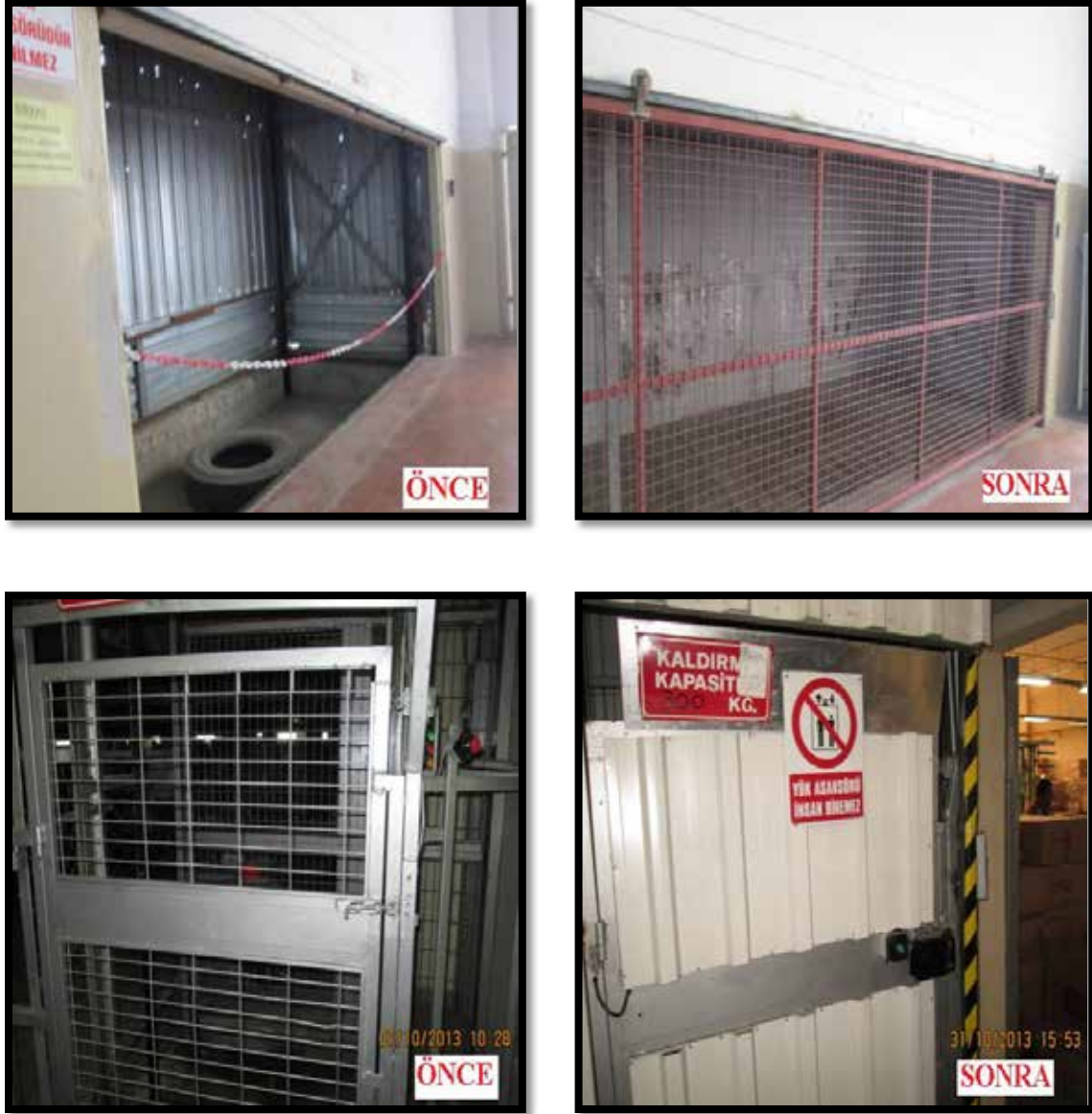
Kaldırma için kullanılan aksesuarlar da güvenli kullanım için gereken özelliklerini gösterecek şekilde işaretlenir.

İnsan kaldırmak ve taşımak için tasarlanmamış iş ekipmanları, amacı dışında kullanımını önlemek için uygun bir şekilde ve açıkça işaretlenir.

Sabit olarak kurulacak iş ekipmanı, yükün;

- a) Çalışanlara çarpması,
- b) Tehlikeli bir şekilde sürüklenmesi veya düşmesi,
- c) İstem dışı kurtulması, riskini azaltacak şekilde tesis edilir.

(6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Madde:30, İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık Ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği Madde:6 Ek-I-3.2.2-3.2.3)

Şekil 4.9 - Asansörlerin teftiştten önce ve sonraki durumlarını gösteren fotoğraflar

11. Yangın Söndürme Eğitim ve Tatbikatı (101 işyerinde 107 tespit)

İşyerinde çalışanlara yangın söndürme eğitimi verilmemiştir. İşyerinde çalışanlara yangın söndürme ve tahliye tatbikatı yaptırılmamıştır.

İşveren acil durumlarla mücadele için işyerinin büyüklüğü ve taşıdığı özel tehlikeler, yapılan işin niteliği, çalışan sayısı ile işyerinde bulunan diğer kişileri dikkate alarak; önleme, koruma, tahliye, yangınla

mücadele, ilk yardım ve benzeri konularda uygun donanıma sahip ve bu konularda eğitimli yeterli sayıda kişiyi görevlendirir, araç ve gereçleri sağlayarak eğitim ve tatbikatları yaptırır ve ekiplerin her zaman hazır bulunmalarını sağlar.

(İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu, Madde:11.c)

Şekil 4.10 - Yangın söndürme tatbikatına ait fotoğraflar

12. Kimyasal Etiketleme/Tanımlama (100 işyerinde 105 tespit)

Kimyasalların depolandığı ve kullanıldığı yerlerde malzeme güvenlik bilgi formları bulunmamaktadır. Kimyasalların tehlikelerini anlatan etiketlemeler kolay anlaşılır değildir.

Tehlikeli kimyasal madde bulunan bölümler, kaplar, boru tesisatı ve benzeri tesisatla ilgili mevzuata uygun olarak etiketleme/kilitleme ile ilgili bilgiler işveren tarafından verilir.

(İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Madde:30, Kimyasal Maddelerle Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik Madde:9/d)

Şekil 4.11 - Etiketleme işlemlerinin teftiştten önce ve sonraki durumlarını gösteren fotoğraflar

13. Havalandırma (93 işyerinde 104 tespit)

İşyerinde toz boya tartım mutfağında, boyahanedede, baskı ünitesinde, akü şarj ünitesinde, kimyasal depo alanlarında havalandırma yoktur veya yetersizdir. Jakarlı tezgahların bulunduğu kısımda çok miktarda toz mevcut olup uygun havalandırma yoktur.

Çalışma ortamı havasını kirleterek çalışanların sağlığına zarar verebilecek atıkların ve artıkların derhal dışarı atılması sağlanır. Boğucu, zehirli veya tahriş edici gaz ile toz, buğu, duman ve fena kokuları

ortam dışına atacak şekil ve nitelikte, genel havalandırma sisteminden ayrı olarak mekanik (cebri) havalandırma sistemi kurulur.

(İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Madde:30, İşyeri Bina ve Eklentilerinde Alınacak Sağlık ve Güvenlik Önlemlerine İlişkin Yönetmelik Ek-I Madde:16)

Şekil 4.12- Havalandırma konusunda teftiştten sonraki değişiklikleri gösteren fotoğraflar

14. Basınçlı Kaplar ile İlgili Uygunsuzluklar (83 işyerinde 104 tespit)

Basınçlı kumaş boya jetlerinin kapaklarında emniyet sistemi yoktur. Kompresör hava tankı işyeri içerisinde bulunmakta ve tecrit edilmemiştir. İşletmede bulunan buhar kazanının veya kompresörün maksimum çalışma basıncını gösteren işaret yoktur.

Bütün iş ekipmanları, ekipmanda üretilen, kullanılan veya depolanan maddelerin patlama riskini önleyecek özellikte olur.

(6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Madde:30, İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık Ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği Madde:6 Ek-I-2.18)

İş ekipmanları, bunları kullananlara ve diğer çalışanlara en az risk oluşturacak şekilde yerleştirilir, kurulur ve kullanılır. Bu amaçla, iş ekipmanının hareketli kısımları ile çevresinde bulunan sabit veya hareketli kısımlar arasında yeterli mesafe bulundurulur. Ayrıca iş ekipmanında kullanılan ya da üretilen enerjinin veya maddelerin güvenli bir şekilde temini ve uzaklaştırılması sağlanır.

(6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Madde:30, İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık Ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği Madde:6 Ek-II-1.1)

Şekil 4.13 - Kompresörlerin teftiştten önce ve sonraki durumlarını gösteren fotoğraflar

15. Doğalgaz Dedektörleri (96 işyerinde 96 tespit)

Ramların etrafında kaçak doğalgaz algılayıcı dedektör bulunmamaktadır. Doğalgazla çalışan buhar kazanının olduğu yerde ve doğalgaz dağıtım istasyonunun olduğu yerde gaz algılayıcı dedektör mevcut değildir.

Gereken durumlarda, patlama şartları oluşmadan önce, çalışanların sesli ve/veya görsel işaretlerle uyarılması ve ortamdaki uzaklaşması sağlanır.

(İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Madde:30, Çalışanların Patlayıcı Ortamların Tehlikelerinden Korunması Hakkında Yönetmelik Madde:9, Ek-2/2.6)

Şekil 4.14 - Doğalgaz dedektörleri konusunda işyerlerinde yapılan düzenlemeleri gösteren fotoğraflar

16. Göz ve Boy Duşu (92 işyerinde 93 tespit)

Yıkama kimyasallarının bulunduğu bölümde ve kostik-asetik asit-hidrojen peroksit depolama alanında göz duşu ve boy duşu bulunmamaktadır. Kimyasal dozajlama hattının olduğu yerde ve kimyasal tank çiftliğinde boy duşu ve göz duşu yoktur.

İşveren, kimyasal maddelerle çalışmalarda, çalışanların bu maddelere maruziyetini önlemek, bunun mümkün olmadığı hallerde en aza indirmek ve çalışanların bu maddelerin tehlikelerinden korunması için gerekli tüm önlemleri almakla yükümlüdür.

(İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Madde:30, Kimyasal Maddelerle Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik Madde:5)

Şekil 4.15 - Göz ve boy duşu konusunda işyerlerinde yapılan düzenlemeleri gösteren fotoğraflar

17. Basıncılı Kapların Periyodik Kontrolü (81 işyerinde 92 tespit)

İşyerinde kullanılan buhar kazanı/sıcak su kazanı/kızgın yağ kazanı/kompresör hava tankı/ boya jetleri/fiksaj kazanının periyodik basınç testi yapılmamıştır. Yapılan periyodik basınç testleri sonucunda düzenlenen rapor mevzuata uygun bilgiler içermemektedir.

Basıncılı kaplarda temel prensip olarak hidrostatik test yapılması esastır. Bu testler, standartlarda aksi belirtilmediği sürece işletme basıncının 1,5 katı ile ve bir yılı aşmayan sürelerle yapılır. Ancak iş ekipmanının özelliği ve işletmeden kaynaklanan zorunlu şartlar gereğince hidrostatik test yapma imkânı olmayan basıncılı kaplarda hidrostatik test yerine standartlarda belirtilen tahribatsız muayene yöntemleri de uygulanabilir. Bu durumda, düzenlenecek periyodik kontrol raporlarında bu husus gerekçesi ile birlikte belirtilir.

(6331 Sayılı Kanun Madde:30, İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık Ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği Madde:6 Ek-III-2.1.1)

İş ekipmanının periyodik kontrolü sonucunda düzenlenecek raporda aşağıdaki bölümler bulunur:

1. Genel bilgiler: Bu bölümde işyerinin adı, adresi, iletişim bilgileri (telefon, faks, elektronik posta adresi, internet sitesi ve benzeri), periyodik kontrol tarihi, normal şartlarda yapılması gereken bir sonraki periyodik kontrol tarihi ve gerekli görülen diğer bilgilere yer verilir.
2. İş ekipmanına ait teknik özellikler: Raporun bu bölümünde periyodik kontrole tabi tutulacak iş ekipmanının adı, markası, modeli, imal yılı, ekipmanın seri numarası, konumu, kullanım amacı ile gerek görülen teknik özellikler ve diğer bilgilere yer verilir.
3. Periyodik kontrol metodu: İlgili standart numarası ve adı, periyodik kontrol esnasında kullanılan ekipmanların özellikleri ve diğer bilgiler belirtilir.
4. Tespit ve değerlendirme: Raporun bu bölümünde EK-III madde 1.7.3'te belirlenen kurallar ve yapılan periyodik kontrolden elde edilen değerlerin, yine EK-III madde 1.7.2'de yer verilen iş ekipmanının teknik özelliklerini karşılayıp karşılamadığı hususu ile ilgili standart ve teknik literatürde yer alan sınır değerlere uygun olup olmadığı kıyaslanarak değerlendirilir. Periyodik kontrolde uygulanan test ve diğer işlemlere ilişkin bilgilere yer verilir.
5. Test, deney ve muayene: İş ekipmanının periyodik kontrolü esnasında yapılan test deney ve muayene (hidrostatik test, statik test, dinamik test, tahribatsız muayene yöntemleri ve benzeri) sonuçları belirtilir.
6. İkaz ve öneriler: Yapılan periyodik kontrol sonucunda iş sağlığı ve güvenliği yönünden uygun bulunmayan hususların belirlenmesi halinde, bunların nasıl uygun hale getirileceğine ilişkin öneriler ile bu hususlar giderilmeden iş ekipmanının kullanımının güvenli olmayacağı belirtilir.
7. Sonuç ve kanaat: Raporun bu bölümünde periyodik kontrole tabi tutulan iş ekipmanının varsa tespit edilen ve giderilen noksanlıklar açıklanarak, bir sonraki periyodik kontrole kadar geçecek süre içerisinde görevini güvenli bir şekilde yapıp yapamayacağı açıkça belirtilir.
8. İş sağlığı ve güvenliği yönünden uygun bulunmayan hususların tespit edilmesi ve bu hususlar giderilmeden iş ekipmanının kullanılmasının uygun olmadığı belirtilmesi halinde; bu hususlar giderilinceye kadar iş ekipmanı kullanılmaz. Söz konusu eksikliklerin giderilmesinden sonra yapılacak ikinci kontrol sonucunda; eksikliklerin giderilmesi için yapılan iş ve işlemler ile iş ekipmanının bir sonraki kontrol tarihine kadar güvenle kullanılabileceği ibaresinin de yer aldığı ikinci bir belge düzenlenir.

(6331 Sayılı Kanun Madde:30, İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık Ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği Madde:7,Ek-III-1.7-1.9)

18. Topraklama ve Elektrik Tesisatı (88 işyerinde 91 tespit)

İşyerinde kullanılan makine ve teçhizatın gövde güvenlik topraklama ölçümleri yapılmamıştır. İşyerinde ölçülen topraklama değerleri mevzuata uygun değildir. İşyerinde elektrik tesisatının periyodik kontrolleri yapılmamıştır.

İlgili standartlarda aksi belirtilmediği sürece, tesisatların periyodik kontrolleri yılda bir yapılır. Elektrik tesisatı, topraklama tesisatı, paratoner tesisatı ile akümülatör ve transformatör ve benzeri elektrik ile ilgili tesisatın periyodik kontrolleri elektrik mühendisleri, elektrik tekniker veya yüksek teknikerleri tarafından yapılır.

(İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu, Madde:30, İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği Madde:7.3 Ek-III-2.3)

19. Kişisel Koruyucu Donanım (86 işyerinde 90 tespit)

Kimyasal dozajlama hattında çalışanlara kişisel koruyucu donanım verilmemiştir. Dokuma makine-lerinde çalışanlarda kulaklık kullanımı sağlanmamıştır. Şablon yıkama kısmında bulunan işçilere kaymaz iş ayakkabısı ve su geçirmez önlük verilmemiştir. Toz boya tartım işinde çalışan için kartuşlu maske kullanımı sağlanmamıştır. Boyahanede çalışanlara kaymaz iş ayakkabısı temin edilmemiştir.

Yönetmeliğin 5, 6 ve 7 nci maddelerinde belirtilen koşulları sağlayan kişisel koruyucu donanımlar, Ek-3'te belirtilen işlerde ve benzeri işlerde, toplu korunma yöntemleri ile risklerin önlenemediği veya tam olarak sınırlandırılmadığı durumlarda kullanılır. Ek-1'de örneği verilen tabloya göre riskler değerlendirilir ve çalışanların sağlık ve güvenliği yönünden kişisel koruyucu donanım kullanılması gereken durumlar belirlenir. İşveren Ek-2'de belirtilen kişisel koruyucu donanımlardan gerekli olanları sağlar. Çalışanların bu kişisel koruyucu donanımları uygun şekilde kullanmaları için her türlü önlemi alır.

(İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Madde:30, Kişisel Koruyucu Donanımların İşyerlerinde Kullanılması Hakkında Yönetmelik Madde:8)

Şekil 4.16 - KKD kullanımını konusunda teftiştten sonraki değişiklikleri gösteren fotoğraflar

20. Çalışma Talimatı (79 işyerinde 88 tespit)

Toz boya tartım mutfaklarında güvenli çalışma talimatnameleri bulunmamaktadır. Depolarda uygunsuz yük taşıma olup gerekli talimatlar asılmamıştır. İşyerinde kullanılan makinelerin güvenli çalışma talimatnameleri oluşturulup asılmamıştır.

İşveren, iş ekipmanları ve bunların kullanımına ilişkin olarak çalışanların bilgilendirilmesinde aşağıda belirtilen hususlara uymakla yükümlüdür.

a) Çalışanlara, kullandıkları iş ekipmanına ve bu iş ekipmanının kullanımına ilişkin yeterli bilgi ve uygun olması halinde yazılı talimat verilir. Bu talimat, imalatçı tarafından iş ekipmanıyla birlikte verilen kullanım kılavuzu dikkate alınarak hazırlanır. Talimatlar iş ekipmanıyla beraber bulundurulur. Bu bilgiler ve yazılı talimatlar en az aşağıdaki bilgileri içerecek şekilde hazırlanır.

- 1) İş ekipmanının kullanım koşulları.
- 2) İş ekipmanında öngörülen anormal durumlar.
- 3) Bulunması halinde iş ekipmanının önceki kullanım deneyiminden elde edilen sonuçlar.

(2) Çalışanlar, kendileri kullanmasalar bile çalışma alanında veya işyerinde bulunan iş ekipmanlarının kendilerini etkileyebilecek tehlikelerinden ve iş ekipmanı üzerinde yapılacak değişikliklerden kaynaklanabilecek tehlikelerden haberdar edilir.

- (3) Bu bilgiler ve yazılı talimatların, basit ve kolay anlaşılır bir şekilde olması gerekir.

(İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Madde:30, İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği Madde:10)

21. Yangından Korunma Rölesi (81 işyerinde 81 tespit)

Depolarda bulunan aydınlatma tertibatının bağlı olduğu panolarda yangından korunma rölesi yoktur. Yangından korunma rölesi çalışmamaktadır.

Yapı bağlantı kutusuna (ana buat veya kofre) yangın koruma, sayaç kolon devrelerine ise hayat koruma eşikli, düzeneği ile birlikte termik manyetik şalter veya otomatik sigorta (ayrı ayrı veya birlikte) konulmalı ve tüm koruma düzenleri arasında seçicilik sağlanmalıdır. Yapıda tek sayaç varsa, kofre tesis edilemez.

Kablo yalıtkanının herhangi bir darbe sonucu zarar görmesi ya da zamanla eskimesi, kablolardan geçen aşırı akım sonucu yalıtkanın ısınması ve erimesi, yalıtıkanda bir kaçak akım oluşması, vb. sebeplerle meydana gelebilecek 300 mA kaçak akım değeri oluşturduğu ısıdan dolayı yangın tehlikesi doğurabileceğinden, işveren yangın tehlikesinin yüksek olduğu yerlerde yapı bağlantı kutusuna (ana buat veya kofre) yangın koruma eşikli (300 mA) koruma cihazları konuşlandıracaktır.

(6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Madde:30, İşyeri Bina Ve Eklentilerinde Alınacak Sağlık Ve Güvenlik Önlemlerine İlişkin Yönetmelik Madde:5 Ek-I-6, Elektrik İç Tesisleri Yönetmeliği Madde:18)

22. Kaldırma Araçları Periyodik Kontrolü (75 işyerinde 80 tespit)

İşyerinde bulunan Yük asansörünün/Ceraskalın/Vincin/Forkliftin periyodik kontrolü yaptırılmamıştır. Düzenlenen raporda belirtilen mevzuata uygunsuzlukların giderildiğine dair belge ibraz edilmemiştir.

Standartlarda aksi belirtilmediği sürece, kaldırma ve iletme ekipmanları, beyan edilen yükün en az 1,25 katını, etkili ve güvenli bir şekilde kaldıracak ve askıda tutabilecek güçte olur ve bunların bu yüke dayanıklı ve yeterli yük frenleri bulunur. Bu belirtilen kriterler saklı kalmak kaydı ile bir kısım kaldırma ve iletme ekipmanının periyodik kontrol kriterleri ve kontrol süreleri Tablo: 2'de belirtilmiştir.

(İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu, Madde:30, İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği Madde:7.3 Ek-III-2.2)

23. İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimi (73 işyerinde 77 tespit)

Çalışanlara temel iş sağlığı ve güvenliği eğitimi verilmemiştir. Çalışanlara verilen temel iş sağlığı ve güvenliği eğitimi ile ilgili sertifika oluşturulmamıştır.

İşveren, çalışanların iş sağlığı ve güvenliği eğitimlerini almasını sağlar. Bu eğitim özellikle; işe başlamadan önce, çalışma yeri veya iş değişikliğinde, iş ekipmanının değişmesi hâlinde veya yeni teknoloji uygulanması hâlinde verilir. Eğitimler, değişen ve ortaya çıkan yeni risklere uygun olarak yenilenir, gerektiğinde ve düzenli aralıklarla tekrarlanır.

(İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu, Madde:17.1)

24. İstifleme (62 işyerinde 74 tespit)

İşletme genelinde düzensiz depolama ve istifleme mevcuttur. Yaya yolu üzerine malzeme istiflemesi yapılmıştır. Depoda malzeme istiflemesi güvenli çalışma yüksekliğini aşmıştır.

İşveren işyerinin düzenini, sağlık ve güvenlik risklerine yol açmayacak ve çalışanların işlerini rahatça yapacakları şekilde sağlar.

(İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Madde:30, İşyeri Bina ve Eklentilerinde Alınacak Sağlık ve Güvenlik Önlemlerine İlişkin Yönetmelik Madde:5 /f)

Şekil 4.17 - İstifleme yapılan yerlerin teftiştin önce ve sonraki durumlarını gösteren fotoğraflar

25. Kimyasal Maddelerle Güvenli Çalışma Eğitimi (67 işyerinde 69 tespit)

İşyerinde kimyasallarla çalışanlara özel riskleri içeren kimyasal maddelerle güvenli çalışma eğitimi verilmemiştir. İşyerinde çalışan işçilere kimyasallarla güvenli çalışma eğitimi iş güvenliği uzmanı tarafından verilmemiştir. Belgelendirme yapılmamıştır.

İşveren, 15/5/2013 tarihli ve 28648 sayılı Çalışanların İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimlerinin Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelikte belirtilen hususlar saklı kalmak kaydıyla çalışanların ve temsilcilerin eğitimini ve bilgilendirilmelerini sağlar.

(İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu, Madde:30, Kimyasal Maddelerle Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik Madde:9.1)

26. Ortam Ölçümleri (Gürültü, Toz, VOC, Aydınlatma) (59 işyerinde 66 tespit)

İşyerinde gürültü, aydınlatma, toz ve VOC ortam ölçümleri yapılmamıştır.

İşveren, iş sağlığı ve güvenliği yönünden çalışma ortamına ve çalışanların bu ortamda maruz kaldığı risklerin belirlenmesine yönelik gerekli kontrol, ölçüm, inceleme ve araştırmaların yapılmasını sağlar.

(İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu, Madde:10.4)

27. Çalışan Temsilcisi (57 işyerinde 57 tespit)

İşyerinde çalışan temsilcisi yoktur. İşyerinde yeterli sayıda çalışan temsilcisi yoktur. İşyerinde çalışan temsilcisinin seçim tutanakları/atama yazısı yoktur.

İşveren; işyerinin değişik bölümlerindeki riskler ve çalışan sayılarını göz önünde bulundurarak dengeli dağılıma özen göstermek kaydıyla, çalışanlar arasında yapılacak seçim veya seçimle belirlenmediği durumda atama yoluyla, aşağıda belirtilen sayılarda çalışan temsilcisini görevlendirir:

- İki ile elli arasında çalışanı bulunan işyerlerinde bir.
- Ellibir ile yüz arasında çalışanı bulunan işyerlerinde iki.
- Yüzbir ile beşyüz arasında çalışanı bulunan işyerlerinde üç.
- Beşyüzbir ile bin arasında çalışanı bulunan işyerlerinde dört.
- Binbir ile ikibin arasında çalışanı bulunan işyerlerinde beş.
- İkibinbir ve üzeri çalışanı bulunan işyerlerinde altı.

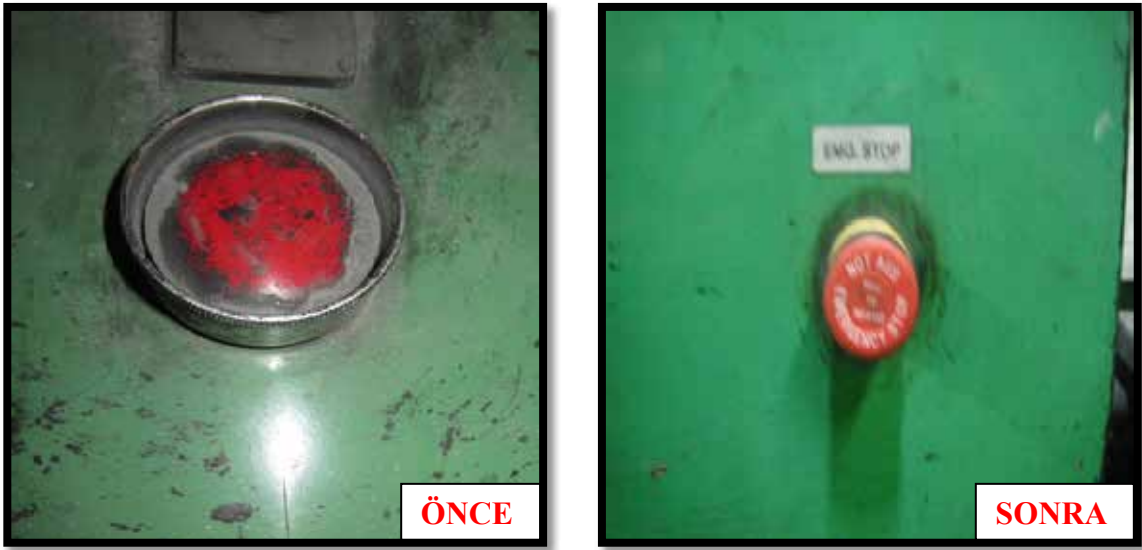
(İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu, Madde:20.1)

28. Acil Durdurma Butonu ve Teli (53 işyerinde 55 tespit)

Makine üzerinde acil durdurma butonu/teli yoktur. Makine üzerindeki acil durdurma butonu/teli kolay ulaşılabilir yerde değildir.

İş ekipmanının tehlikesi ve normal durma süresinin gerektirmesi halinde iş ekipmanında acil durdurma sistemi bulunur.

(İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Madde:30, İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği Madde:6 ,Ek-I /2.4)

Şekil 4.18 - Acil durdurma mekanizmaları konusunda işyerlerinde yapılan düzenlemeleri gösteren fotoğraflar

29. Kimyasal İlave Tank Kapakları (50 işyerinde 50 tespit)

Kumaş boyama makinelerinin yanında bulunan kimyasal ilave tanklarının kapakları açıktadır.

Bütün iş ekipmanları, ekipmanın aşırı ısınması veya yanmasına veya ekipmandan gaz, toz, sıvı, buhar veya üretilen, kullanılan veya depolanan diğer maddelerin yayılması riskine karşı çalışanların korunmasına uygun olur.

(6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Madde:30, İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği Madde:6 Ek-I-2.17)

Şekil 4.19 - Tank kapaklarının teftiştten önce ve sonraki durumlarını gösteren fotoğraflar

30. Yaya ve Araç Yolları İşaretlemesi (46 işyerinde 47 tespit)

Depo kısmında uygun kaçış yolları ve koridorlar oluşturulmamıştır. İşletme genelinde, depolarda ve forkliftin kullanıldığı yerlerde yaya yolları oluşturulmamıştır.

Araç geçiş yolları ile kapılar, yaya geçiş yolları, koridorlar ve merdivenler arasında yeterli mesafe bulunması sağlanır. Çalışma mahallerinde yapılan iş, kullanılan makine ve malzeme göz önüne alınarak, çalışanların korunması amacıyla araç geçiş yolları açıkça işaretlenir.

(İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Madde:30, İşyeri Bina ve Eklentilerinde Alınacak Sağlık ve Güvenlik Madde:5,Ek-I/38)

Şekil 4.20 - Yaya ve araç yollarının teftiştten önce ve sonraki durumlarını gösteren fotoğraflar

31. Yangın Söndürme Ekipleri (43 işyerinde 43 tespit)

İşyerinde yangın söndürme ekibi oluşturulmamıştır. İşyerinde yeterli sayıda yangın söndürme destek elemanı mevcut değildir.

İşveren; acil durumlara mücadele için işyerinin büyüklüğü ve taşıdığı özel tehlikeler, yapılan işin niteliği, çalışan sayısı ile işyerinde bulunan diğer kişileri dikkate alarak; önleme, koruma, tahliye, yangınla mücadele, ilk yardım ve benzeri konularda uygun donanıma sahip ve bu konularda eğitimli yeterli sayıda kişiyi görevlendirir, araç ve gereçleri sağlayarak eğitim ve tatbikatları yaptırır ve ekiplerin her zaman hazır bulunmalarını sağlar.

(İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu, Madde:11.c)

32. Diğer Periyodik Sağlık Tetkikleri (Odyo, SFT, Akciğer Testi) (25 işyerinde 43 tespit)

İşyerinde çalışanların odyo test raporları yoktur. İşyerinde çalışanların akciğer grafleri çekilmemiştir. İşyerinde çalışanların solunum fonksiyon testleri yoktur. Sağlık tetkikleri sonucu sağlık sıkıntısı gözlenen çalışanların hastaneye sevki sağlanmamıştır.

Çalışanların yapacakları işe uygun olduklarını belirten işe giriş ve periyodik sağlık muayenesi ile gerekli tetkiklerin sonuçlarını EK-2'de verilen örneğe uygun olarak düzenlemek ve işyerinde muhafaza etmek.

(İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu, Madde:30, İşyeri Hekimi ve Diğer Sağlık Personelinin Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik Madde:9.2.c.4)

33. Ram Bacası Söndürme Sistemleri (43 işyerinde 43 tespit)

Ram bacalarında yangına karşı acil söndürme sistemi yapılmamıştır. Söndürme sistemi tahsis edilen ramözlerde buhar vanalarına ulaşım kolay değildir.

Çalışanları etkileyebilecek yangın çıkma tehlikesi olan iş ekipmanının kendisinin veya yedekte taşıdığı ekipmanın kullanıldığı yerin hemen yakınında yangın söndürme cihazları bulunmuyorsa, bu ekipmanlarda yeterli yangın söndürme cihazları bulunur.

(İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Madde:30, İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği Madde:6 ,Ek-1 /3.1.5-e)

Şekil 4.21 - Teftişlerden sonra söndürme sistemleri konusunda işyerlerinde yapılan düzenlemeleri gösteren fotoğraflar

34. Acil Durum Eylem Planı (42 işyerinde 42 tespit)

İşyerinde acil durum eylem planı oluşturulmamıştır. İşyerinde oluşturulan acil durum eylem planı çalışanların görebileceği bir yerde ilan edilmemiştir. İşyerinde oluşturulan acil durum eylem planı yönetmeliğe uygun şekilde dökümanite edilmemiştir.

İşveren; acil durumların olumsuz etkilerinden korunmak üzere gerekli ölçüm ve değerlendirmeleri yapar, acil durum planlarını hazırlar.

(İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu, Madde:11.b)

35. Sosyal Tesisler (31 işyerinde 35 tespit)

Çalışanların soyunma odalarında tabure bulunmamaktadır. Kazan dairesi yanında ve doğalgaz dağıtım istasyonunun yanında çalışanlar için soyunma alanı vardır. Soyunma odasında dolap yoktur. Çalışanların duş alabilecekleri bir yer yoktur.

İş elbisesi giyme zorunluluğu olan çalışanlar için, yeterli büyüklükte, uygun aydınlatma, havalandırma, termal konfor ve hijyen şartlarını haiz, kadın ve erkek çalışanlar için ayrı ayrı soyunma yerleri sağlanır. Çalışanların soyunma yerleri dışındaki yerlerde giysilerini değiştirmelerine izin verilmez. Soyunma yerlerinin kolayca ulaşılabilir ve yeterli kapasitede olması ve buralarda yeterli sayıda oturma yeri bulunması sağlanır.

Soyunma odalarında her çalışan için çalışma saatleri içinde giysilerini koyabilecekleri yeterli büyüklükte kilitli dolaplar bulundurulur. Nemli, tozlu, kirli, tehlikeli maddeler ile çalışılan yerlerde ve benzeri işlerde iş elbiseleri ile harici elbiselerin ayrı yerlerde saklanabilmesi için yan yana iki bölmeli veya iki ayrı elbise dolabı sağlanır. Soyunma yeri gerekmeyen işyerlerinde çalışanların elbiselerini koyabilecekleri uygun bir yer ayrılır.

Yapılan işin veya sağlıkla ilgili nedenlerin gerektirmesi halinde veya çalışanların yıkanmalarının temizlenmelerinin gerektiği her durumda, kadın ve erkek çalışanlar için ayrı ayrı sıcak ve soğuk akarsuyu bulunan uygun yıkanma yerleri ve duşlar tesis edilir. Duşlar, çalışanların rahatça yıkanabilecekleri genişlikte, dışarıdan içerisi görünmeyecek, uygun havalandırma, aydınlatma, termal konfor ve hijyen şartları sağlanacak şekilde yapılır.

Duşlar ve lavaboların her zaman çalışanların kullanımına hazır halde olması sağlanır, buralarda gerekli temizlik malzemeleri bulundurulur. Duş veya lavaboların soyunma yerlerinden ayrı yerlerde bulunması durumunda, duş ve lavabolar ile soyunma yerleri arasında kolay bağlantı sağlanır.

Duş tesisi gerektirmeyen işlerde, çalışma yerlerinin ve soyunma odalarının yakınında, gerekiyorsa akar sıcak suyu da olan, lavabolar bulunur. Lavabolar erkek ve kadın çalışanlar için ayrı ayrı yapılır.

(6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Madde: 30, İşyeri Bina ve Eklentilerinde Alınacak Sağlık ve Güvenlik Önlemlerine İlişkin Yönetmelik Madde:5,Ek-I-50-54)

36. İlk Yardım Eğitimi (34 işyerinde 34 tespit)

Çalışanlara ilkyardım eğitimi verilmemiştir. Yeterli sayıda çalışanın ilkyardım sertifikası mevcut değildir.

İşveren; acil durumlarla mücadele için işyerinin büyüklüğü ve taşıdığı özel tehlikeler, yapılan işin niteliği, çalışan sayısı ile işyerinde bulunan diğer kişileri dikkate alarak; önleme, koruma, tahliye, yangınla mücadele, ilk yardım ve benzeri konularda uygun donanıma sahip ve bu konularda eğitimli yeterli sayıda kişiyi görevlendirir, araç ve gereçleri sağlayarak eğitim ve tatbikatları yaptırır ve ekiplerin her zaman hazır bulunmalarını sağlar.

(İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu, Madde:11.c)

37. Levent Önlerine Takoz (30 işyerinde 30 tespit)

Levent önlerinde istemsiz hareketi engelleyen takozlar mevcut değildir.

Çalışanların sağlığı ve güvenliği açısından gerekiyorsa, iş ekipmanı ve parçaları uygun yöntemlerle sabitlenir.

(İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Madde:30, İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği Madde:6,Ek-1/2.6)

Şekil 4.21 - Teftişlerden sonra levent önlerine konulan takozu gösteren fotoğraflar

38. Periyodik Sağlık Raporları (27 işyerinde 28 tespit)

Çalışanların periyodik sağlık raporları oluşturulmamıştır. Periyodik sağlık raporlarının mevzuatta ön görülen süresi dolmuştur. Sağlık raporları işyeri hekimi tarafından düzenlenmemiştir.

İşveren;

- a) Çalışanların işyerinde maruz kalacakları sağlık ve güvenlik risklerini dikkate alarak sağlık gözetimi-ne tabi tutulmalarını sağlar.
- b) Aşağıdaki hallerde çalışanların sağlık muayenelerinin yapılmasını sağlamak zorundadır:
 - 1) İşe girişlerinde.
 - 2) İş değişikliğinde.
 - 3) İş kazası, meslek hastalığı veya sağlık nedeniyle tekrarlanan işten uzaklaşmalarından sonra işe dö-nüşlerinde talep etmeleri hâlinde.
 - 4) İşin devamı süresince, çalışanın ve işin niteliği ile işyerinin tehlike sınıfına göre Bakanlıkça belirlen-en düzenli aralıklarla.

(İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu, Madde:15.1)

39. KKD Zimmet Tutanağı (28 işyerinde 28 tespit)

İşyerinde dağıtılan kişisel koruyucu donanımlar için zimmet tutanağı oluşturulmamıştır. Oluşturulan zimmet tutanaklarında işçilerin imzası/tarih mevcut değildir.

İşveren, işçilerin kişisel koruyucu donanımları uygun şekilde kullanmaları için her türlü önlemi ala-caktır. İşçilere verilen kişisel koruyucu donanımlar her zaman etkili şekilde çalışır durumda olacak, temizlik ve bakımı yapılacak ve gerektiğinde yenileri ile değiştirilecektir. İşçilere verilen malzemelerin verildiğini belirten belge düzenlenerek gerektiğinde ilgililere göstermek üzere işçilerin özlük dosya-sında saklanacaktır.

İşveren, çalışanların işle ilgili sağlık ve güvenliğini sağlamakla yükümlü olup bu çerçevede;

- a) Mesleki risklerin önlenmesi, eğitim ve bilgi verilmesi dâhil her türlü tedbirin alınması, organizasyo-nun yapılması, gerekli araç ve gereçlerin sağlanması, sağlık ve güvenlik tedbirlerinin değişen şartlara uygun hale getirilmesi ve mevcut durumun iyileştirilmesi için çalışmalar yapar.
- b) İşyerinde alınan iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyulup uyulmadığını izler, denetler ve uygun-suzlukların giderilmesini sağlar.

(6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Madde:4/1-a)

40. İş Güvenliği Uzmanı ve İşyeri Hekimi (79 işyerinde 79 tespit)

İş Güvenliği Uzmanı ve İşyeri Hekimi yoktur. İşyeri hekimi ve iş güvenliği uzmanının iş sözleşmeleri ibraz edilmemiştir. İş Güvenliği Uzmanı ve İşyeri Hekiminin iş sözleşmesi belgeleri bakanlıkça onaylanmamıştır. İşyerinde yeterli sayıda İş Güvenliği Uzmanı ve İşyeri Hekimi yoktur.

Mesleki risklerin önlenmesi ve bu risklerden korunulmasına yönelik çalışmaları da kapsayacak, iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin sunulması için işveren; çalışanları arasından iş güvenliği uzmanı, işyeri hekimi ve diğer sağlık personeli görevlendirir.

(İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu, Madde:6.a)

41. Ergonomik Riskler (Yük Taşıma, Sandalye...) (23 işyerinde 24 tespit)

Konfeksiyon bölümünde oturarak çalışanlar için ergonomik sandalye yoktur. Dokuma bölümüne yakın alanda çalışanların gürültüden tecrit edilmesi sağlanmamıştır. Depo kısmında doğru taşıma ve yük kaldırma ile ilgili uyarı levhaları mevcut değildir.

Asgari sağlık ve güvenlik gereklerinin uygulanmasında, çalışanların iş ekipmanı kullanımı sırasındaki duruş pozisyonları ve çalışma şekilleri ile ergonomi prensipleri işverence tam olarak dikkate alınır.

(6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Madde:30, İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık Ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği Madde:9)

İşveren, yükün elle taşınmasının kaçınılmaz olduğu durumlarda;

a) İşin mümkün olduğu kadar sağlık ve güvenlik şartlarına uygun yapılabilmesi için işyerinde gerekli düzenlemeleri yapar.

b) Yapılan işteki sağlık ve güvenlik koşullarını değerlendirirken Ek-1`de yer alan hususları ve yüklerin özelliklerini de göz önünde bulundurur.

c) Özellikle çalışanların sırt ve bel incinme risklerini önlemek veya azaltmak için, Ek-1`de yer alan hususlar doğrultusunda çalışma ortamının özellikleri ve yapılan işin gereklerine uygun önlemleri alır.

(6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Madde: 30, Elle Taşıma İşleri Yönetmeliği Madde:6)

Şekil 4.23 – Teftişlerden sonra işyerlerinde yapılan ergonomik düzenlemeleri gösteren fotoğraflar

42. İş Sağlığı ve Güvenliği Birimi (17 İşyerinde 22 Tespit)

İşyeri hekimi için uygun oda tahsis edilmemiştir. Doktor odasını işaret edecek bir levha bulunmamaktadır. Doktor odasında uygun paravan, yeterli alet ve ilaç bulunmamaktadır. İşyeri hekimi odasında lavabo mevcut değildir.

İş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin yürütülmesi amacıyla işveren tarafından işyerlerinde kurulacak olan iş sağlığı ve güvenliği birimlerinde aşağıdaki şartlar sağlanır.

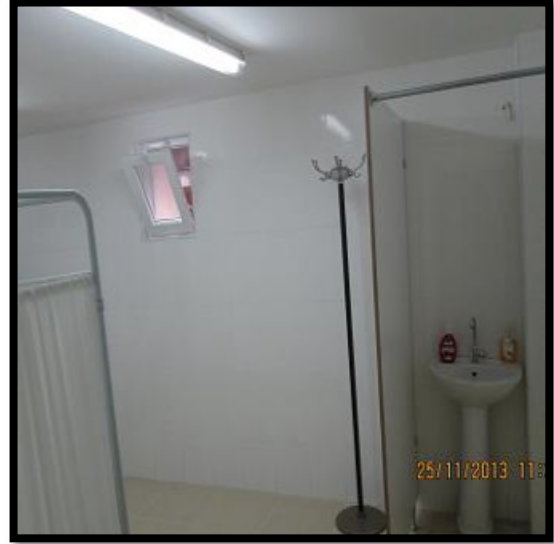
a) İSGB, iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin yürütülmesine ve çalışan personel sayısına uygun büyüklükte bir yerde kurulur. Bu birimin asıl işin yürütüldüğü mekânda ve giriş katta kurulması esastır.

b) Bu birimlerde sekizer metrekareden az olmamak üzere bir iş güvenliği uzmanı odası ile işyeri hekimi tarafından kullanılmak üzere bir muayene odası ve 12 metrekareden az olmamak üzere bir ilkyardım ve acil müdahale odası bulunur. Tam zamanlı görevlendirilecek her işyeri hekimi ve iş güvenliği uzmanı için aynı şartlarda ayrı birer oda tahsis edilir.

c) İSGB'ler Ek-1'de belirtilen araç ve gereçler ile donatılır ve işyerinde çalışanların acil durumlarda en yakın sağlık birimine ulaştırılmasını sağlamak üzere uygun araç bulundurulur.

İSGB'nin bölümleri aynı alanda bulunur ve bu alan çalışanlar tarafından kolaylıkla görülebilecek şekilde işaretlenir.

(6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Madde:30, İş Sağlığı Ve Güvenliği Hizmetleri Yönetmeliği Madde:10)

Şekil 4.24 - Teftişlerden sonra İSGB konusunda işyerlerinde yapılan düzenlemeleri gösteren fotoğraflar

43. İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulu (20 işyerinde 21 tespit)

İşyerinde iş sağlığı ve güvenliği kurulu oluşturulmamıştır. İşyerinde iş sağlığı ve güvenliği kurulu üyeleri uygun yöntemle atanmamıştır/seçilmemiştir. İSG kurul üyelerinin görevlendirme yazıları mevcut değildir.

Elli ve daha fazla çalışanın bulunduğu ve altı aydan fazla süren sürekli işlerin yapıldığı işyerlerinde işveren, iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili çalışmalarda bulunmak üzere kurul oluşturur. İşveren, iş sağlığı ve güvenliği mevzuatına uygun kurul kararlarını uygular.

(İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu, Madde:22.1)

44. Onaylı Defter (21 işyerinde 21 tespit)

İşyerinde onaylı defter yoktur. İşyerinde onaylı defter kullanılmaya başlanmamıştır. Onaylı defterde işverenin imzası mevcut değildir.

İş güvenliği uzmanı, görevlendirildiği işyerinde yapılan çalışmalara ilişkin tespit ve tavsiyeleri ile 9 uncu maddede belirtilen hususlara ait faaliyetlerini, işyeri hekimi ile birlikte yapılan çalışmalarını ve gerekli gördüğü diğer hususları onaylı deftere yazar.

(İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu, Madde:30, İş Güvenliği Uzmanlarının Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik, Madde:11)

45. Zemin ve Drenaj (17 işyerinde 20 tespit)

Boyahanede drenaj kanalları oluşturulmamıştır. İşletme genelinde bulunan drenaj kanallarının üzeri açıktadır.

İşyerlerinde atık ve birikinti suların aktığı ve toplandığı yerler, özel veya genel bir kanalizasyona veya fosseptiğe bağlanır ve uygun bir kapak ile örtülür, bu yerlerin çalışılan mahalden yeteri kadar uzakta bulunması sağlanır. Atık su kanalizasyon kotunun kurtarmadığı durumlarda ise cebri olarak drenaj yapılarak taşmanın önlenmesi sağlanmalıdır.

(İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Madde:30, İşyeri Bina ve Eklentilerin de Alınacak Sağlık ve Güvenlik Önlemlerine İlişkin Yönetmelik Madde:5,Ek-I/57)

Şekil 4.25 - Drenaj kanallarının teftiştten önce ve sonraki durumlarını gösteren fotoğraflar

Şekil 4.26 - Zeminin teftiştten önce ve sonraki durumlarını gösteren fotoğraflar

46. Toz Boya Depolama (16 işyerinde 17 tespit)

Toz boya mutfağında bulunan boyalar kapalı kutu içerisinde değildir.

Tehlikeli kimyasal maddelerin, atık ve artıkların işyerinde en uygun şekilde işlenmesi, kullanılması, taşınması ve depolanması için gerekli düzenlemeler yapılır.

(İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Madde:30, Kimyasal Maddelerle Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik Madde:7/f)

Şekil 4.27 - Toz boya depolandığı yerlerin teftiştten önce ve sonraki durumlarını gösteren fotoğraflar

47. İş Sağlığı ve Güvenliği Kurul Defteri (16 işyerinde 16 tespit)

İşyerinde iş sağlığı ve güvenliği kurul defteri yoktur. İş sağlığı ve güvenliği kurul defterinde kurul üyelerinin imzası mevcut değildir. Kurul mevzuatta belirlenen sürelerle uygun olarak toplanmamaktadır.

Her toplantıda, görüşülen konularla ilgili alınan kararları içeren bir tutanak düzenlenir. Tutanak, toplantıya katılan başkan ve üyeler tarafından imzalanır. İmza altına alınan kararlar herhangi bir işleme gerek kalmaksızın işverene bildirilmiş sayılır. İmzalı tutanak ve kararlar sırasıyla özel dosyasında saklanır.

(İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu, Madde:30, İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulları Hakkında Yönetmelik, Madde:9)

48. Akü Şarj Alanı (13 işyerinde 14 tespit)

İşyerinde bulunan akü şarj alanında havalandırma yoktur. Akü şarj alanında uyarı levhaları mevcut değildir. Akü şarj alanında asit sıçramasına karşı göz duşu yoktur. Akü şarj alanında asitle teması engelleyecek kişisel koruyucu donanım verilmemiştir.

Kurşun - asitli akümülatör odaları kuru havalı, serin, sarsıntısız olmalı ve olabildiğince sıcaklık değişmelerinin etkisinden uzak bulundurulmalıdır. Akümülatörler çok yüksek ya da alçak ortam sıcaklıklarına karşı korunmalıdır.

Kurşun - asitli akümülatör odaları olabildiğince don tehlikesinden uzak olmalı, ısıtma gereği duyulmamalıdır. Kurşun - asitli akümülatör odaları hiç bir şekilde açık ateş ya da kızarmış cisimlerle ısıtılmamalıdır.

Kurşun - asitli akümülatör birimlerinin birbirinden farklı biçimde ısınmaları da önlenmelidir. Dışarıdan kolayca ulaşılabilen, örneğin insanların gelip geçtiği yollara açık olan akümülatör odalarının pencere-leri sık örgülü tel kafes ya da telli camla korunmalıdır.

Kurşun - asitli akümülatör odalarında kapılar ve pencereler dışarıya doğru açılmalıdır. Kapılar, pencerelere çerçeveleri, duvarlar, tavanlar akümülatör yerleştirilen döşeme ve düzlükler elektrolit etkisine karşı dayanıklı olmalıdır. Gerektiğinde bu etkiye karşı koruyucu boyalar kullanılmalıdır.

Kurşun - asitli akümülatör odalarındaki elektrik tesisleri için nemli ve benzeri yerlere ilişkin iletken, kablo ve elektrik işletme gereçleri kullanılmalıdır. Bu yerlerde akkor telli lamba ve su geçirmez tip armatür kullanılmalı, kıvılcım yapabilen kollektörlü vantilatörler kullanılmamalıdır.

Anahtar, priz vb. gibi işletme sırasında alevlenmeye sebep olabilecek, kıvılcım çıkaran elektrik araçları akümülatör odalarının dışarısına konulmalıdır.

Kurşun - asitli akümülatör odalarında amonyak gibi zararlı gazlar bulundurulmamalıdır.

Kurşun - asitli akümülatör bataryası için gerekli gereçlerin konacağı bitişik bir bölme olmalı ve burada lavabo bulunmalıdır.

Akümülatörlerin bulunduğu yerler tercihen doğal havalandırmanın yeterli olabileceği biçimde yapılmalıdır.

Pencere, kapı vb. ile havalandırma için gerekli hava sağlanamazsa, akümülatör tesislerinin büyüklüğüne göre kıvılcım yapmayan vantilatör, havalandırma boruları ya da kanalları vb. gibi yapay havalandırma düzenleri kullanılmalıdır. Bu boru ve kanallar elektrolit etkisine karşı dayanıklı olmalı, duman bacalarına ya da ateşli (ocak, vb.) yerlere açık olmamalıdır.

(6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Madde: 30, İşyeri Bina ve Eklentilerinde Alınacak Sağlık ve Güvenlik Önlemlerine İlişkin Yönetmelik Madde:5,Ek-I-6, Elektrik Kuvvetli Akım Tesisleri Yönetmeliği Madde:31)

Şekil 4.28 - Akü şarj alanının teftişten önce ve sonraki durumunu gösteren fotoğraflar

5.BÖLÜM

SONUÇ

- 2.1 Gerekçe
- 2.2 Yöntem
- 2.3 İşyerlerinin Seçim Kriterleri
- 2.4 Teftişe Alınan İşyerlerinin Belirlenme Yöntem ve Kaynakları
- 2.5 Faaliyet Alanı Bilgileri
 - 2.5.1. Tanımlar
 - 2.5.2. İşyerlerinin tanımı
 - 2.5.3. İş Akış Şeması
 - 2.5.4. Yapılan İşler
 - 2.5.5. Kullanılan İş Ekipmanları

V. BÖLÜM: SONUÇ

Bursa'da "Tekstil Sektöründe" gerçekleştirilen risk esaslı programlı teftiş kapsamında 252 işyeri teftiş edilmiştir. Teftişler boyunca cezalandırmaktan çok iş sağlığı ve güvenliği konusunda işverenleri ve çalışanları bilinçlendirmek, 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ve bu kanuna bağlı mevzuatın işyerlerinde uygulanmasına rehberlik etmek ön planda tutulmuştur. Bu yapıcı yaklaşımların katkısıyla mevzuata aykırılıkların tespit edildiği 250 işyerinin 243'ünde tespit edilen mevzuata aykırılıkların ikinci aşamada yapılan teftişte giderildiği tespit edilmiş olup %97,2 oranında önemli bir başarı elde edilmiştir. Bunun yanında tespit edilen mevzuata aykırılıkları gidermeyen 7 işyeri hakkında da toplam 53.900 TL idari para cezası uygulanmıştır.

Teftişler sırasında en çok tespit edilen mevzuata aykırılık, döner ve hareketli aksamaların koruyucularının olmaması veya uygun olmamasıdır. Yapılan teftişler neticesinde kayış-kasnak sistemi, dişli sistemleri ve silindir çiftleri gibi hareketli parçalara, uygun koruyucu kapak, lama vb. mekanik koruyucu tertibatın yapılması, devere gibi özel risk taşıyan hareketli parçalara ise fotosel taktırılarak güvenli hale getirilmesi sağlanmıştır. Ayrıca bazı makinelerde eksik olan ya da çalışmayan acil durdurma sistemleri faal hale getirilmiştir.

İşletmelerde tespit edilen diğer mevzuata aykırılıklar ise özetle, yangına karşı yeterli mücadele ekipmanı bulunmaması, yangın ekipmanlarının önlerine malzeme istif yapılması, bu ekipmanların periyodik kontrolünün, alarm ve tahliye denemelerinin yapılmamasıdır. Teftiş yapılan işyerlerinde bu aykırılıklar giderilmiş ayrıca gereken işyerlerine yangın detektörlerinin ve yangından korunma rölelerinin takılması sağlanmıştır. Bu hususlar dikkate alınarak işyerlerinde iyileştirmeler yaptırılmış olup, bazı işyerlerinde elektrik tesisatının yapısı nedeniyle ciddi problemlerle karşılaşmıştır. Elektrik tesisatında nötrün topraklanması nedeniyle, kaçak akım koruma ve yangından korunma rölelerinin montajı mümkün olmamış ve bu işyerlerinde tesisatta yaptırılan düzenlemeler ile rölelerin takılması sağlanmıştır.

Yangın, deprem vs. acil durumlarda büyük önem kazanan acil çıkış yolları ve kapılarında da önemli eksiklikler tespit edilerek, özellikle çıkış kapısı yetersiz olan işyerlerine yeni kapıların açılması, içeri açılan mevcut kapıların dışarıya doğru kolay bir şekilde açılması ve kapalı bulunan acil çıkış yollarının açılarak uygun şekilde işaretlenmesi sağlanmıştır.

111 işletme ile yıl içerisinde en çok teftiş edilen işletme türü olan boyahanelerde ise daha çok kimyasal riskler ön plana çıkmaktadır. Yapılan teftişlerle, kimyasalların uygun depo alanlarında sınıflandırılarak

depolanması, taşma, sızıntı vs. durumlar için önlem alınması, kullanıldığı ve depolandığı yerlere gereken talimat ve uyarı levhalarının asılması sağlanmıştır.

Teftişler sırasında karşılaşılan problemlerden biri de malzeme güvenlik bilgi formlarının yabancı dilde olması nedeniyle çalışanlar tarafından anlaşılabilmesidir. Ayrıca, işyerlerinde kuvvetli bir oksidant olan hidrojen peroksit; kuvvetli asitler ve bazların yakınında depolandığı, yangın riskini arttırdığı ve bununla ilgili önlem alınmadığı tespit edilmiştir. Kimyasal madde buharlarının ortama yayılmaması için boya jetlerinde ilave tanklarına kapak yapılması sağlanmıştır.

Ortam havası uygun olmayan birçok işletmede uygun havalandırma sistemleri kurulması sağlanmıştır. Ancak işletme içerisinde havalandırma ile ilgili bazı sorunlarla karşılaşılmıştır. Bunlardan biri; kış döneminde, havalandırma sistemi ile beslenen temiz havanın ortam havasından soğuk olması sebebiyle termal konfor şartlarının kötüleşmesi ve bu durumun çalışanları olumsuz etkilemesidir. Diğer bir sorun ise boyahanelerde yapılan işlemler ve kullanılan makinelerden kaynaklı olarak artan ortam sıcaklıkları, yaz döneminde hava sıcaklığı sebebiyle daha da rahatsız edici boyutlara ulaşmakta ve sağlıklı ve güvenli çalışmayı engellemektedir. Karşılaşılan diğer bir sorunsu, oluşan hava akımlarının insan sağlığını tehdit edecek düzeye ulaşması ve oluşan türbülansların çöken tozları tekrar havalandırmasıdır. Bu sorunların çözümü için yapılan araştırmalar neticesinde; emiş sistemlerinin tozlu ortamlarda, kaynak civarında alt kısımlardan yapılmasının uygun olacağı tespit edilmiştir. Temiz hava beslemesinin ise çalışanların doğrudan hava akımına maruz kalmayacakları şekilde yapılarak, hava akım hızının azaltılabilmesi için havalandırmanın geniş kesitlerle tasarlanmasının çözüm olabileceği tespit edilmiştir.

Kimyasalların zararlı etkilerine karşı kullanılan kişisel koruyucu donanımların standartlara uygun olup olmadığı kontrol edilerek standartlara uygun kişisel koruyucu donanımların kullanılması sağlanmıştır. Acil durumlarda kullanılacak göz ve boy duşları eksik olan işletmelerde yeni göz ve boy duşlarının alınarak takılması sağlanmıştır. İşyerlerinde göz ve vücut duşlarının konumlandırıldığı yerlerin yakınında suyla tepkimeye girebilecek tehlikeli kimyasalların (Hidrosülfid ve kuvvetli asit gibi) bulundurulması ve bu sisteme su bağlantısının yapılmaması karşılaşılan önemli problemlerdendir. Ayrıca kimyasalların elle taşınmasını ortadan kaldıran, verimi ve kaliteyi arttıran otomatik dozajlama sistemi konusunda, kimyasal sıçrama gibi olayları azaltacağı için bütün işletmeler bu konuda bilgilendirilmiştir.

Teftişler esnasında, basınçlı kapların periyodik kontrollerinin üretimi aksatacağı gerekçesiyle hidrostatik basınç testi yapılmadan gerçekleştirildiği ayrıca düzenlenen bazı raporlarda test koşullarının be-

İrtilmediği görülmüştür. Diğer bir sorunsu, kompresörlerin hava tankları, buhar kazanları gibi basınçlı kapların işletme ortamında bulunmasıdır. Bu durum bir patlama olması halinde parçalara ayrılarak şarapnel etkisi yaratma tehlikesi doğurmaktadır. Bu tehlikeyi bertaraf etmek için basınçlı kapların çalışanların bulunmadığı ortamlarda ve patlamaya dayanıklı bölmelerde tecrit edilmesi sağlanmıştır.

Teftiş kapsamında gidilen işyerlerinde, 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenli Kanunu'yla büyük önem kazanan risk analizleri ve acil durum eylem planları incelenmiş, özellikle risk analizlerinin mevzuata uygun kişilerce ve işyerinde bulunan bütün riskleri içerecek şekilde, acil durum eylem planlarının da işyerlerindeki bütün acil durumları kapsayacak şekilde yapılması sağlanarak her işyeri için aynı standart bilgileri içeren matbu bir evrak olarak görülmesinin önüne geçilmeye çalışılmıştır.

İplik, büküm ve dokuma işletmelerinde gürültü sorunu ayrı bir önem arz etmektedir. Bu işletmelerde gürültüyü yeterli derecede düşürecek uygun kulaklıkların verilerek düzenli olarak kullanılması ve bu koruyucuların düzenli olarak kullanımının işveren tarafından denetlenmesinin üzerinde özellikle durulmuştur. İşverenlerin yaptırmış olduğu bazı iç ortam gürültü ölçümü sonuçlarında ölçümü yapan ve raporları hazırlayan kişilerin yetersiz olmasından dolayı sınır değerler yanlış yorumlanmıştır. Aynı sektörde makine ve ekipmanların benzer olduğu işletmelerde yapılan ölçüm değerleri arasında büyük farklılıklar olduğu tespit edilmiştir. Ölçüm değerlerinin düşük olarak tespit edildiği işletmelerde ölçüm sırasında bazı makine ve ekipmanların çalıştırılmayarak, ölçümün gürültü kaynağından uzakta veya sonuç değerleri üzerinde düzenleme yapılarak ölçüm değerlerinin sınır değerinin altında çıkması sağlanarak işverenin yasal yükümlülüklerinden kurtulmasına sebep olmuştur. Bu çalışanların gürültüye maruz kalmayacağı bölümlerde çalıştırılması zorunluluğu işverene belirtilmiş ancak sektörün çalışma şartları ve çalışanların mesleki tecrübesi göz önünde bulundurulduğunda bu zorunluluğun uygulanabilirliğinde problemler yaşanmıştır.

Yukarıda özetle teftişler neticesinde, işyerlerinde kaldırma araçlarının ve basınçlı kapların yapılması gereken periyodik kontrollerinin mevzuata uygun yetkili kişi ve yöntemlerle yapılması, bu kontrol raporlarında belirtilen eksikliklerin giderilmesi, elektrik topraklama tesisatı ölçümlerinin makine bazında detaylı olarak yapılması, gerek elektrik çarpmaları gerekse yangına karşı koruma sağlayan rölelerin takılması, elektrik panolarının uygun şekilde yalıtılması, düşmeye sebep olabilecek tehlikeli bölgelere uygun korkulukların yapılması, eksik olan işyerlerinde genel iş sağlığı ve güvenliği eğitimlerinin ve kimyasallarla güvenli çalışma eğitimlerinin verilmesi, İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğünde onayı bulunmayan iş güvenliği uzmanlarının ve hekimlerinin onaylarının alınmasını, yeterli sayıda çalışan temsilcilerinin seçilmesi, gereken yerlere gaz dedektörlerinin takılması, eksik olan operatör belgelerinin tamamlanması vb. birçok hususta iyileştirmeler sağlanmıştır.

Programlı teftişlerde karşılaşılan yapısal sorunlar ve bu sorunlara ilişkin öneriler aşağıda belirtilmektedir.

Makine ve ekipmanlardan kaynaklanan güvenlik problemlerinin başında makine ve ekipmanların standartlara uygun olmaması veya gerekli koruyucu donanımlarının bulunmaması gelmektedir. Teftişler sırasında işverenler, işletmelerinde sahip oldukları makine ve ekipmanlarında CE işaretinin mevcut olmasına rağmen gerekli güvenlik önlemlerini taşımadığı gerekçesiyle problem yaşamaktadır. CE işareti, ürünlerin, insan, can ve mal güvenliği, bitki ve hayvan varlığı ile çevreye zarar vermeyeceğini, diğer bir ifadeyle ürünün güvenli bir ürün olduğunu gösteren bir işarettir. Burada bazı makinelerde güvenlik donanımları olmamasına rağmen CE belgesinin olması bu belgeyi almakla ilgili mevcut bir zaafı ortaya koymaktadır. Ürünlerin CE belgesi alma prosedürleri makine emniyeti yönünden daha ayrıntılı incelenmeli ve bu gerekleri yerine getirmeyen firmalara bu belgenin verilmemesi sağlanmalıdır. Halen CE sertifikasyonuna sahip olmayan ve iş güvenliği donanımları bulunmayan makine ekipmanının üretiminin devam ettiği bilinmektedir. CE sertifikasyonu olan bazı ekipmanların da iş güvenliği donanımlarının bulunmadığı veya mevzuata uygun olmadığı belirlenmiştir. Makine ekipman üretimi esnasında iş güvenliği donanımlarının uygunluğu kaynağında sağlanmadığı müddetçe, tüm işyerlerinin teftiş kapsamına alınması mümkün olmadığından, iş kazalarının da önlenmesi mümkün değildir. Ayrıca yurt dışından ithal edilen CE sertifikalı makine ve ekipmanların iş güvenliği donanımlarının kontrolü de yapılamamaktadır. Bu sebeple makine üretim aşamasında, yurt dışından ithal edilen makine ve ekipmanların iş güvenliği mevzuatına uygunluğunun Bakanlığımız ve Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından kontrolünün sağlanması için ortak çalışma ile yasal düzenlemenin yapılması gerekmektedir.

İşverenler Türkiye'deki tekstil sektörünün geleceği konusunda kuşku olduklarından, bu sektöre fazla yatırım yapmak konusunda çekimser kalmaktadır. Dokuma üretimi yapmak üzere işe başlayan bir firmanın, piyasada rekabet şartlarında yer bulabilmek ve yeni pazarlar oluşturabilmek amacıyla boyahane, konfeksiyon gibi başka iş alanlarına girmek istemesi, yeni makinelerin üretim parkuruna eklenmesiyle aynı hacimdeki işyeri binasının alan, genişlik, tavan yüksekliği, makina yerleşimi açısından yetersiz kalmasına sebep olmakla birlikte, buhar kazanı, kimyasal tankları, kompresör hava tankı gibi tehlike arz eden malzeme ve ekipmanların çalışanlardan tecrit edilememesi ile sağlıksız ve güvensiz çalışma alanlarının oluşmasına neden olmaktadır.

İşyeri binalarının yapılacak iş dikkate alınarak projelendirilmemesi ve ruhsatlandırılmaması, binalarda zamanla hava hacminin ya da riskli alanlar için güvenli mesafenin azalmasına sebep olmaktadır. Bu nedenle projelendirme ve ruhsatlandırma işleminde üretim konusu ve metodu sorgulanmalı ve yapılacak işe göre yerleşim planı oluşturularak, binanın bu plana uygun inşa edilmesi sağlanmalıdır.

Bursa ilinin değişik ilçe, sanayi bölgeleri, mahallelerinde ve özellikle yerleşim yerlerinde faaliyet gösteren tekstil işyerlerinin, bir sanayi bölgesinde toplanmasının planlı bir şekilde hayata geçirilmesi, belirli sektörlerin yoğun olduğu yerlerde İhtisas Organize Sanayi Bölgelerinin oluşturulması, (Örneğin, Boyahane İhtisas Organize Sanayi Bölgesi, Dokuma İhtisas Organize Sanayi Bölgesi vb) sektörün iş sağlığı ve güvenliği ile fiziki problemlerinin büyük kısmının çözülmesine yardımcı olacaktır.

Teftişler esnasında işverenler ile yapılan görüşmelerde işverenler; çalışanların kendilerine kişisel koruyucu donanımlar verildiği halde kullanmak istemediklerini, terletme, rahatsız etme, gerek görmeme vb. bahaneler ürettiklerini bildirmişlerdir. Bu hususlar çalışanlar tarafından gerek kişisel koruyucu donanımlar gerekse diğer bazı önlemlerin önem ve ciddiyetinin kavranmadığını göstermektedir. Toplumumuzda dolayısıyla da çalışanlarda iş sağlığı ve güvenliğinin öneminin anlaşılması ve içselleştirilebilmesi için ilköğretimden başlanarak eğitim öğretim müfredatının uygun bölümlerine iş sağlığı ve güvenliği eklenmelidir. Ayrıca radyo televizyon ile de bu etki güçlendirilerek toplumda güvenlik kültürünün yerleşmesi sağlanmalıdır.

Teftişler sırasında bazı tekstil boyahanelerinde, sıvı ve katı kimyasal ile toz ve sıvı boya dozajlama sistemlerinin kurulduğu gözlemlenmiştir. Bu sistemler, bir boyama prosesi süresince istenilen kimyasalları, çalışanın kimyasala herhangi bir teması olmadan doğru miktarda ölçerek doğru noktaya göndermek için tasarlanmıştır. Bu sistemler hem iş sağlığı ve güvenliği açısından hem de işletme için birçok fayda sağlamaktadır. İş sağlığı ve güvenliği açısından, çalışanın kimyasal maddelerle temasını ve boyalardan kaynaklanan tozuma ve kimyasal buharının etrafa yayılmasını engellediğinden olası riskleri en aza indirmektedir. Çalışanın kimyasal maddelere maruziyetinden kaynaklanabilecek iş kazası ve meslek hastalıklarının oluşmasına engel olabilecek güvenli bir sistemdir. Otomatik dozajlama sistemleri işletmede, çalışan inisiyatifinden kaynaklanacak hataları tamamen ortadan kaldırıp proseslerde standardizasyonu sağlayarak maliyet-verimlilik açısından olumlu gelişmeler yaratmaktadır. Bu sistemin faydaları dikkate alındığında, bu sistemin yaygınlaşması için devlet tarafından teşvik edilmesinin ve ödeme kolaylıklarının sağlanmasının uygun olacağı düşünülmektedir.

Ülkemizin ve özellikle de Bursa'nın en yaygın ve gelişmiş sektörlerinden biri olan tekstil sektöründe gerek işverenlerde gerekse çalışanlarımızda iş sağlığı ve güvenliği kültürünün yerleşmesi ve içselleştirilmesi ile önlemenin, ödemekten daha ucuz olacağı bilincinin konunun bütün kesimleri tarafından benimsenmesi buna bağlı olarak da gerekli teknik ve yönetsel önlemlerin alınması ile iş kazaları ve meslek hastalıkları önemli ölçüde azaltılarak daha güvenli çalışma ortamlarının oluşturulması hedeflenmiştir.